

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

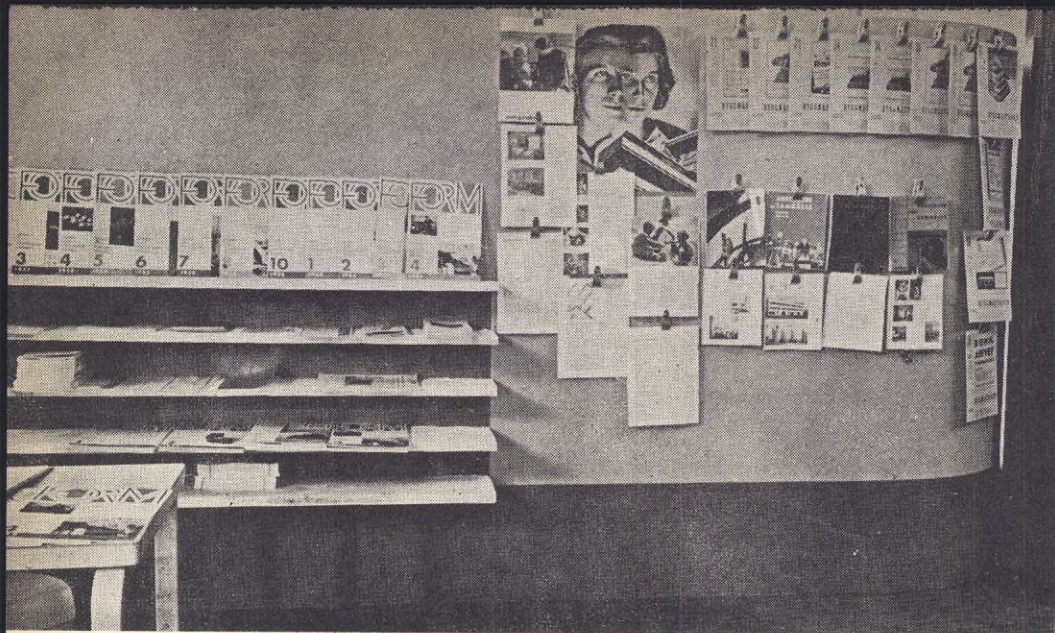

DESSA FYRA UNGA MÄNNISKOR ÅTERFINNAS PÅ
UTSTÄLLNINGEN STANDARD BÄRANDE PAROLLEN:
**Framtiden tillhör handens och hjärnans
arbetare. Tekniken har redan skapat
de materiella förutsättningarna, fram-
tiden skall skapa de samhälleliga.**

morgonbris

J u n i
Pris 25 öre

STANDARD PLACERAR MORGONBRIS

Arrangörerna av den nu i Konsthallen pågående bostadsutställningen Standard har som synes av bilden härövan hedrat Morgonbris med att vid sidan om sina egna tidskrifter Form och Byggmästaren även bereda denna plats med hänsyn till tidningens behandling av bostadsfrågans sociala problem.

MAJNUMRET SLOG REKORD

Det utgick nämligen i en upplaga av 32.000 exemplar. Kommissionärerna öka varje månad sina rekvisitioner. Så här skriver t. ex. Anna Söderqvist i Gusum: Morgonbris går bra här. Det händer numera att personer, som vi knappast tänkt skulle köpa tidningen, fråga efter den. Av majnumret såldes så många till utomstående att flera klubbmedlemmar blevo utan, varför vi vore tacksamma om vi kunde få ytterligare 10 ex. av majnumret.

VEM SKRIVER MORGONBRIS FÖLJETONG?

Utdrag ur protokoll fört vid Danderyds socialdemokratiska kvinnoklubbs senaste möte: § 6. mom. 3.

På kommissionärernas begäran beslöts enhälligt att till Morgonbris redaktion framföra ett önskemål om att en "läsvärd" följetong måtte införas i tidningen på det att densamma må bli mera lätt såld och efterlängtat även av dem, som ej tillhöra de socialdemokratiska organisationerna, och kanske därmed dessa läsare också bli stimulerade att söka få en inblick i våra idéer och förståelse för vårt parti.

Signe Pettersson,
ordf.

Maria Magner,
sekr.

Det här ovan framförda önskemålet om en följetong delas även av redaktionen. Vi erinra om vad vi skrev i julnumret: "Något av detta innehåll — vägvisare ut till frihet och ny livsstil — har Morgonbris redaktion önskat skulle vara att finna i de noveller med vilka vi ämnat tillmötesgå läsekretsens önskemål om "lite mera kärlek". Vi söka med ljus och lykta. Hjälp oss att finna!

Skriv alla som har något att berätta!

Den berättelsen, som verkligen har något att tala om, något att lära ut, något att stimulera läsarna med, den kan vara viss om en tacksam redaktion och en förväntansfull publik.

Att alla lovord över Morgonbris äro uttryck för den entusiasm, som tidningen väckt, och att de äro berättigade vill jag instämma i. Tack, kamrater! Morgonbris lär folk tänka. Dess alla diskussioner t. ex. ha enbart gott med sig, men var är Maria Svensson? Försiggår ingenting i riksdagen i år?

Kamratligen
Hulda Skoglund, Ersvik.

Tyvär har författarinnan av breven till Maria Svensson, Sigrid Gillner-Ringensson, varit sjuk nästan hela denna riksdagsäsosong, vilket inte minst Morgonbris blivit lidande på. Det är åtskilliga läsare som i likhet med Hulda Skoglund uttryckt sin saknad efter den nyförvärvade vännen Maria Svensson.

Eder förnåma tidning väcker allas beundran. Sådana verkligt välredigerade tidskrifter skulle vi ha flera av — med gediget innehåll och smakfull utstyrel.

Med socialdemokratisk hälsning
Josef Hammarlind, Rävlanda.

Undertecknad, som knappt ett år tillhört kvinnoklubben här, har dock under denna tid hunnit inse vilken betydande mission Morgonbris fyller på sitt område. Jag beundrar uppriktigt redaktionen och alla medhjälpare. Särskilt vill jag tacka för ett par artiklar i marsnumret, vilket var det mest sanningsenliga jag någonsin varit i tillfälle att läsa.

Jag brukar ofta låna ut min Morgonbris till en del mera likgiltiga människor för att om möjligt på detta sätt så småningom vinna något för partiet.

Jag ville med dessa enkla rader ge Morgonbris redaktion mitt och många erkännande.
O. P. Bräcke.

N:r 6 + Årgång 30

morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

TIDNING FÖR

Sveriges

socialdemokratiska kvinnoförbund.

REDAKTÖR och ANSVARIG

UTGIVARE: Kaj Andersson.

EKONOMICHEF: Greta Agerby.

REDAKTION och EXPEDITION

Västmannagat. 2 n. b., STOCKHOLM

Tel. 118882, 118886. + POSTGIRO

N:r 50196.

PRENUMERATIONSPRIS: Helt år kr.

3: —; lösnummer 25 öre. Prenumeration kan även ske på posten.

ANNONSPRIS:

Före och i text 60 öre per mm.

Efter text 50 " " "

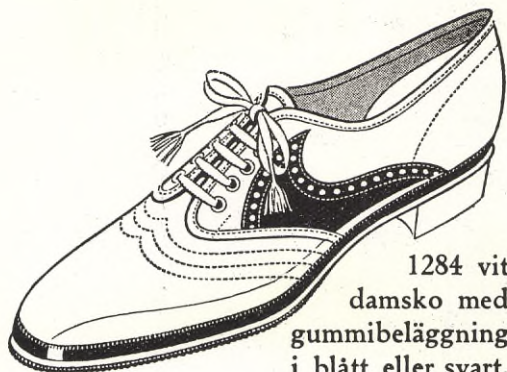
Sista sidan (offsettryck):

¹/₁ sida kr. 450: —.

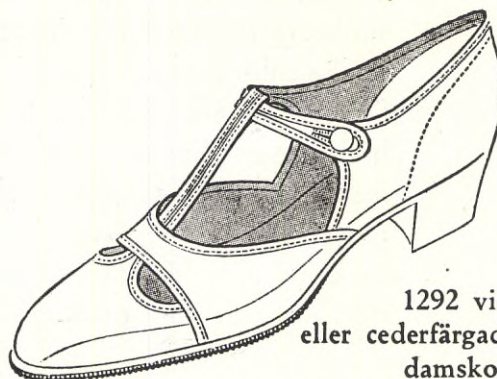
Innersida kr. 390: —.

¹/₂ sida kr. 225: —.

Gislaveds svala, sköna sommarskor

1284 vit
damsko med
gummibeläggning
i blått eller svart.
Kr **5:25**

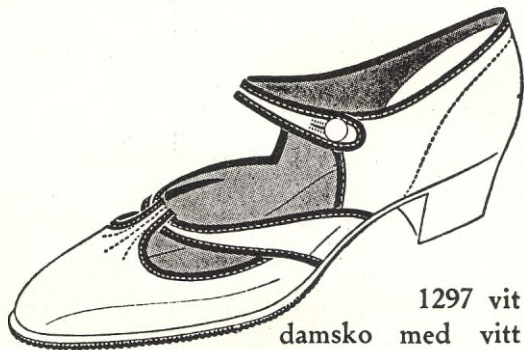
1292 vit
eller cederfärgad
damsko.
Kr. **5:25**

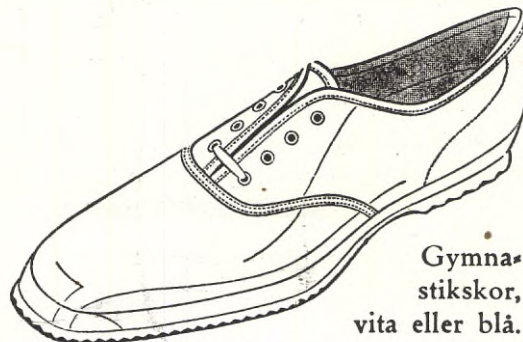
1225
flick- och damsko i
vitt eller cederfärg.
20/27 **3:—** 28/34 **3:50** 35/42 **4:—**

1413
blå, röd eller
grön barnsandal.
20/27 ... **3:—** 28/34 ... **3:50**

1297 vit
damsko med vitt
eller blått kantband.
Kr. **5:25**

Gymna-
stikskor,
vita eller blå.
20/27 ... **2:—** 28/34 ... **2:25**
35/38 ... **2:50** 39/47 ... **2:75**

i kooperativa butiker

Husmödrarnas bankräkning

I hushållskassan har man i allmänhet medel för att täcka de närmaste dagarnas utgifter, dels också medel för att verkställa betalningar, som skola göras först om någon vecka eller ännu längre fram. Denna senare del av hushållskassan lämpar sig för insättning på sparkasseräkning. Där äro pengarna i säkerhet, där förränta de sig, där äro de lätt disponibla.

**STOCKHOLMS
ENSKILDA BANK**

TILL TAK
OCH
VÄGGAR
HÅRD, HALVHÅRD ELLER PORÖS
TILL GOLV
HÄRDAD
MASONITE

FACKFÖRENINGSG

RÖRELSSEN

REDAKTÖR:
SIGFRID HANSSON

Kostar pr år kronor 6: 15,
pr halvår . . . kronor 3: 15.
Prenumeration kan verk-
ställas genom postverket
eller direkt hos utgivaren
LANDSSEKRETARIATET
Barnhusgat. 18, Stockholm

DEN SVENSKA LANDSORGANISATIONENS VECKOTIDSKRIFT

Res alltid genom

**Wagons-Lits//Cook's
Världsresebureau**

Alla biljetter till
originalpriser.
Resplaner och kost-
nadsförslag gratis.

Wagons-Lits//Cook A/B

Kungsträdgårdsgatan 10

Tel. 20 25 15 Tel. 21 65 30.

S:t Eriksplans Privata Tandklinik

S:t Eriksgatan 74, 2 tr.
Tel. 315152

Mottagning efter överens-
kommelse pr telefon

Låga arvoden

Kostnadsfri rådfrågning

All behandling i enskilt rum

Endast leg. tandläkare

Kvinnoförbundets medlemmar erhålla 10 proc. rabatt.

G O D hushållsvana

är skapandet av
betryggande
försäkringskydd.

Låga premier och
fördelaktiga villkor
erbjuder
kooperationens
försäkringsanstalter

FOLKET SAMARBETE

kvinnans intressen och problem

OBS!

vid prenu-
meration
end. 3 kr.
pr mån.

ägnas i Stockholms-Tidningen-Stockholms Dagblad
större utrymme än i någon annan daglig tidning.
Varje dag ägnas två hela sidor särskilt åt damerna
och i de många specialavdelningarna tagas de ro-
blem, som beröra kvinnan och hennes ställning i
samhället, ofta upp till diskussion.

Följ med Er tid — läs

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

Stockholms Dagblad

KÄNNER NI TILL ATT

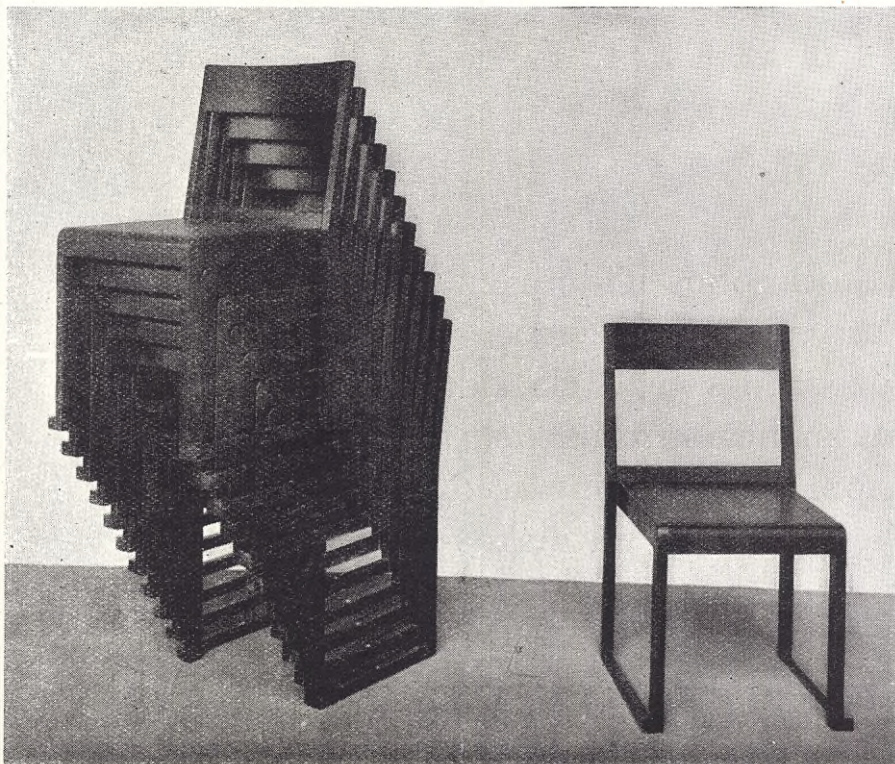
BERGSLAGSBANAN

är en av vårt lands förnämsta och mest omtyckta turistleder? Gör därför Eder resa till Värmland denna väg. I varje fall är det lämpligt att passa på tillfället och göra ett besök i **Fryksdalen**, "Gösta Berlings sagoomspunna land", i det idylliska **Filipstad** och i **Bergslagen** med dess gamla gruvschakt, spel och masugnar sida vid sida med moderna industriella storanläggningar.

Längre norrut locka **Dalarnes** stolta historiska minnesmärken inom en ram av storslagen natur och söderut inbjuda **Västkustens** solbelysta klippor och saltmättade vågor till rofylld vila och stärkande bad.

Observera de snabba förbindelserna mellan Dalarne-Värmland och Västkusten med det populära dagsnälltåget "Dalaexpressen".

Från Stockholm direkta 2:dra och 3:dje klass vagnar samt restaurantvagn över Ludvika.

Stapelbar stol

FÖR FOLKETS HUS,
SAMLINGSSALAR M. M.

■
40 stolar av denna nya typ förvaras väl skyddade på samma golvutrymme som två stolar av den gamla typen.

■
Vi äro även specialister på vanliga klaffbänkar för biografier m. m.

AKTIEBOLAGET SVENSKA MÖBELFABRIKERNÄ, BODAFORS

Morgonbris

Juni 1934

MED MORGONBRIS TILL VÄRMLAND

Tossebergsklätten från Fryken.

MED MORGONBRIS TILL LONDON

PRIS KR. 249:—

Avresa från Göteborg midsommarafton den 23 juni kl. 18 med "Britannia". Återresa från London lördagen den 30 juni med "Suecia".

Den av Morgonbris nyligen föranstaltade resan till Sovjetunionen utföll över förväntan. Samtliga de fyrtio deltagare uttalade sin tillfredsställelse med färden, flera betecknade den t. o. m. som sitt livs största upplevelse. Vi ha all anledning att hoppas, att Morgonbris midsommarsfärd till London skall bereda sina deltagare samma glänsande utbyte. Inte heller den blir bara en banal nöjesresa utan en färd, som ger tillfälle — trots att tiden endast är fem dagar — till en djupare inblick i det främmande landets förhållanden samt en nära bekantskap med det arbetande folket. D. lockande programmet upptager följande huvudpunkter:

- 1:a dagen: Avresa från Göteborg med "Britannia" kl. 18.00.
- 2:a dagen: Ombord.
- 3:e dagen: Ankomst Tilbury och vidareresa till London med ankomst dit kl. 9.30. Färd till hotellet.
En hel dags rundtur i London med buss.
På kvällen besök i Transport House, varest gästerna hälsas välkomna av representanter för Labour Party och fackförbunden
- 4:e dagen: Besök i Woolwich under Royal Arsenal Cooperative Society's värdskap. Här bjudes även på lunch.
- 5:e dagen: Besök vid sociala institutioner som skolor, bostadsföretag etc.
- 6:e dagen: Heldagsutflykt med det elektriska tåget till Hampton Court. Lunch och besök vid Hampton Court. Flodångare till Richmond. Besök vid Kew Gardens. Återfärd till London med tåg.
- 7:e dagen: Deltagarna uppdelas i mindre olika grupper. På aftonen mottagning i County Hall (Londons stadshus), där den socialdemokratiska stadsfullmäktige-gruppens ledare Herbert Morrison skall tala.
- 8:e dagen: Besök i parlamentet. Dagen i övrigt till egen disposition. Avresa från St. Pancras Station kl. 18.20 till Tilbury och vidare ombord å ångaren "Suecia".
- 9:e dagen: Ombord.
- 10:e dagen: Ankomst till Göteborg kl. 7.00.
För särskilt intresserade kommer att om kvällarna givas tillfälle till besök i privathem. En av Londons främsta experter beträffande ungdomsbrottslighet, Miss Symons skall demonstrera barndomstolarna. Representanter för läroorganisationerna bli guider i Londons skolvärld. Vidare blir eventuellt besök vid någon av de stora tidningarnas officiner liksom i Selfridges världsberömda varuhus.
I ovannämnda pris är följande inkluderat: I kl. (obs!) ångbåtsbiljett Göteborg—Tilbury och retur, III kl. järnvägsresa Tilbury—London—Tilbury.
Fullständigt uppehåll under resan, även dricks. (Frukost, lunch och middag varje dag.)
Alla utflykter enligt programmet.
Bagagetransport till och från hotellet.
Det blir inga extra utlägg annat än för extra dricksvaror, teaterbiljetter och liknande personliga önskningsar.
Nedanstående anmälningskupong ifylles med fullständiga för- och tillnamn och sändes till Morgonbris exp., Västmangatan 2, Stockholm, tillika med anmälningsavgiften Kr. 50:— pr deltagare, vilket belopp insätter å postgirokonto 50196.
Restbeloppet Kronor Etthundranittionio (199:—) torde insändas före lördagen sen 16 juni till Cooks Resebyrå, Kungsrädgårdsgatan 10, Stockholm.

Morgonbris resor inom Sverige ha redan hunnit bli en institution, som läsekretsen anser absolut ofrånkomlig. "Vart ställes resan i år?" lyder frågan från landets alla hörn. Sommarens färd, vilken de socialdemokratiska kvinnoklubbarna i Värmland inbjudit till i Morgonbris namn, lovar att t. o. m. komma och överträffa den nu nästan legendariska Göta-kanalresan. Här följer det lockande programmet:

MÅNDAGEN DEN 9 JULI.

- Kl. 8.30 f. m. Samling å Stora Torget, Karlstad.
" 9 " Frukost å Nichebo sommarrestaurant. Bussfärd till restauranten.
" 10 " Bussfärd till Arvika. Besök vid Langs vackra herrgård. Arbetsläger för gossar. Besök vid Inge-sunds Folkhögskola där folkliga musikskolan är förlagd.
" 1 e. m. Lunch i Arvika.
" 2.30 " Bussfärd: Edane — Fryksdalshöjden — Rottneros herrgård.
" 6 " Middag å Lillegårdsbrunn. (Härifrån utsikt över "Lövens långa sjö". Se "Gösta Berlings Saga" av Selma Lagerlöv.)
" 8 " Bussfärd till Sunne där färden avslutas för dagen.

TISDAGEN DEN 10 JULI.

- Kl. 9 f. m. Bussfärd förbi Mårbacka, Geijersgården, Ram-säter, Munkfors.
" 11 " Kaffe i Munkfors. Folkets Park.
" 12 mid. Bussfärd till Filipstad.
" 1 " Lunch i Filipstad.
" 2.30 e. m. Bussfärd förbi Långban, Gåsborn till Kristine-hamn där en högtidlig avslutning äger rum. Tidig supé och teaterföreläsning i stadens vackra Fol-kets Park.

Kostnaden för deltagande enligt ovanstående program 15:— kr. Göteborgarna, stockholmarna m. fl. anordna gruppresor från sina resp. orter till Karlstad, vilket väsentligt förbilligar denna väg. De grupper, som ha möjlighet till det, välja Bergslagsbanan för att även få se ett stycke av Dalarna.

ANMÄLAN OM DELTAGANDE BÖR SKE SENAST DEN 15 JUNI.

Varje klubb torde för sin grupp utse en ledare, vilken har till uppgift

- att senast den 15 juni inkomma till färdledaren med anmälan om antalet deltagare och hur många som önska logi i Karlstad den 8 juli,
- att senast den 20 juni till färdledaren, fru Alma Norsell, Box 92, KARLSTAD, insända 15:— kr. pr deltagare. Namn och adress på gruppleddaren torde snarast anmälas till färdledaren.

ANMÄLNINGSKUPONG

TILL MORGONBRIS ENGLANDSRESA

Namn: Titel:

Adress:

Postadress:

KVINNORNA SAMLAS KRING REGERINGEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNOFÖRBUNDETS RIKSSTYRELSE GER UTTRYCK ÅT OPINIONEN BLAND FOLKETS KVINNOR UTE I LANDET

Socialdemokratiska kvinnoförbundets styrelse, samlad till årsmöte i Stockholm, uttalar sin fulla anslutning till den socialdemokratiska regeringens sociala välfärdspolitik och hemställer till förbundets alla avdelningar och till alla socialdemokratiskt sinnade kvinnor i landet att på allt sätt stödja denna politik och bland väljarna sprida upplysning om densamma.

Vi äro förvissade om att det varit till gagn för hela landet att under denna i ekonomiskt hänseende så oerhört svåra tid ha en regering, som inte fallit undan för hetsen och misstänkliggörandet från motståndarnas sida, utan lugnt sett till medborgarnas bästa och konsekvent handlat därefter.

Att detta varit en styrka för hela partiet därom bär stämningen ute i landet ett värtaligt vittnesbörd.

Vi hälsa med tillfredsställelse den behandling som förslaget till lag om arbetslöshetsförsäkring erhöill vid innevarande riksdag och uttala även vår tillfredsställelse över de initiativ, som tagits till avhjäljande av ungdomsarbetslösheten, och hoppas att denna fråga allt framgent kommer att ägnas en ingående uppmärksamhet. Frågan om de ungas inordnande i produktionen är ett problem, som inte löses i sin helhet även om den nuvarande krisen häves, varför det tarvar sin särskilda behandling i det socialdemokratiska partiets strävan till en mera planmässigt inriktad produktionsordning.

Demokratins problem bli också för varje dag allt mera brännande. Med korta

mellanrum bära tidningarna oss bud om hur det ena landet efter det andra insnøres i diktaturens tvångströja.

Det bör lära oss att se om vårt hus innan det är för sent.

Även här i vårt land arbeta krafter på undergrävandet av förtroendet för demokratin, även här hetsas mot folkväldet. Och inte minst ropar man på kvinnornas sättande i undantagsställning.

Socialdemokratien har hittills visat sig vara det säkraste värnet för demokratin, det säkraste värnet för medborgarskapets okränkbarhet och likarättsprincipens tillämpande.

Med hänsyn till arbetslöshetspolitikens fullföljande, det sociala välfärdsarbetets utbyggande och demokratins bevarande och utvecklande, är det av synnerlig vikt att den socialdemokratiska regeringens verksamhet ej äventyras eller dess möjligheter försvagas.

Vi ha i år val till stads-, kommunalfullmäktige och landsting. Skall den socialdemokratiska regeringen gå förstärkt eller försvagad ur höstens valstrid?

Det beror på oss alla och envar, på de olika organisationerna såväl som på de enskilda medlemmarna.

Kvinnoförbundets styrelse ställer en enträgen uppmaning till er alla:

**GÖR ER PLIKT! TRYGGA
SOCIALDEMOKRATINS SEGER!**

FÖR MÖDRARNA BETYDELSEFULLT RIKSDAGSBESLUT

AV RIKSDAGSLEDAMOT
OLIVIA NORDGREN

Årets riksdag har beslutat en ändring i 1931 års förordning om Moderskapsunderstöd, som är av stor betydelse för en del av landets mödrar, särskilt på grund av att de ändrade bestämmelserna, som omedelbart trädde i kraft, beslöt skola i viss utsträckning ha retroaktiv verkan. Enligt förut gällande bestämmelser skulle ansökan om moderskapsunderstöd göras hos erkänd sjukkasse senast 60 dagar före barnbörden och senare inkomna ansökningar finge endast beviljas då särskilda omständigheter förelågo. Detta har medfört att en stor mängd mödrar, vilka på grund av ovetskap härom, eller av andra orsaker, försummat ingiva sina ansökningar om understöd inom föreskriven tid, gått förlustiga sin rätt härtill, oaktat att i många fall stort behov förelegat.

Efter framställningar från sjukkassehåll, och ett enhälligt tillstyrkande från sjukkassenämndens sida, hemställde socialstyrelsen hos regeringen om ändringar i berörda hänseende. Med berömvärd skyndsamhet framlade denna proposition i ärendet, i vilken föreslogs sådan ändring i förordningens sjätte paragraf att ansökan om moderskapsunderstöd skall göras i god tid före barnbörden och senast å t i o n d e d a g e n e f t e r d e n s a m m a. Senare inkommen ansö-

kan må bifallas allenast om särskilda omständigheter äro för handen, såsom att behov av understöd ej tidigare förelegat. I övrigt äro bestämmelserna oförändrade. Den ändrade förordningen föreslogs skola träda i kraft omedelbart samt jämväl äga tillämpning beträffande ansökan om moderskapsunderstöd, vilken dessförinnan inkommit till vederbörande sjukkasse. Andra lagutskottet tillstyrkte propositionen och riksdagens båda kamrar beslöt utan debatt godkänna densamma.

Beslutet innebär, utom lättnaderna ifråga om ansökningstiden, att en stor del mödrar, som på grund av att deras ansökningar inkommit för sent fått densamma avslagna, nu få dessa upptagna till förnyad prövning och erhålla sitt understöd. Då det torde höra till ovanligheterna att ett riksdagsbeslut får retroaktiv verkan, vittnar beslutet ifråga om stor förståelse från riksdagens sida, och länder densamma till all heder.

Genom dessa ändringar i förordningen ha de svårigheter beträffande de 60 dagarnas anmälningstid, som man på vissa kvinnohåll befarade vid förordningens genomförande 1931 och som besannats, blivit undanröjda. Föreskriften kom till närmast med tanke på behovet av för- och eftervårdande verksamhet åt mödrar och barn, och det åligger ju också enligt förordningen sjukkassorna att lämna den blivande modern råd och upplysningar angående den egna vården under havandeskapet, i samband med förlösningen och tiden därefter, samt barnets skötsel. Denna åtgärd har i praktiken realiserats på så sätt att vederbörande barnaföderska erhåller en genom medicinalstyrelsens försorg utgiven, kortfattad och populärt skriven handledning i dessa angelägenheter. Skriften ifråga är utmärkt, därom är icke tal, men om den blivande modern uraktlåter att läsa den, eller icke har

ekonomiska möjligheter att följa dess anvisningar, blir det inte mycket bevänt med den för- och eftervårdande verksamheten. Denna bör ordnas på ett helt annat sätt, och är ju för övrigt föremål för utredning i samband med omläggningen av distriktsköterskeverksamheten.

Vilken oerhörd stor betydelse den statliga moderskapsunderstödsverksamheten har för landets fattiga mödrar framgår bäst av det omfång denna verksamhet fått redan från begynnelsen, och belyses starkast av några siffror och upplysningar under femte huvudtiteln i årets statsverksproposition. För budgetåret 1933—34 hade under rubriken Moderskapsunderstöd upptagits ett extra förslagsanslag å endast 10.000 kronor. Man hade nämligen räknat med dels att övergångstiden för sjukkassornas omläggning icke utgick förrän den 1 jan. 1935, och dels att detta understöd icke skulle komma att tagas i anspråk i någon större omfattning den första tiden. Men, tack vare den snabbhet varmed omorganisationen av kassorna ägde rum, voro en del centralkassor redan i mitten av 1933 klara att fylla sina uppgifter i berörda hänseende och vid årsskiftet voro samtliga centralkassor färdiga härmed.

Redan under första halvåret 1933 hade begärts ersättning hos socialstyrelsen för av kassorna utgivet moderskapsunderstöd till ett belopp av 18.263 kronor, och med stöd av en under sept. samma år av styrelsen verkställd undersökning rörande antalet till vederbörande kassor dittills inkomna ansökningar om moderskapsunderstöd, uppskattas det för budgetåret 1933—34 ytterligare erforderliga beloppet till omkring 460.000 kronor. För nämnda budgetår skulle således sammanlagt erfordras 478.263 kronor, vilket innebär ett överskridande av anslaget med 468.263 kronor. Även om denna summa skulle något reduceras, vittnar den dock om den omfattning det statliga moderskapsunderstödet har.

En ytterligare belysning av dettas betydelse får man också om man i statsverkspropositionen för budgetåret 1934—35 jämför siffrorna för anslagen till de båda formerna för statlig moderskapshjälp: moderskapsförsäkring och moderskapsunderstöd. Under den förstnämnda rubriken har upptagits ett belopp av 435.000 kronor och under den sistnämnda 750.000 kronor.

Alltså **sammanlagt kronor 1.185.000 till hjälp åt landets mödrar.** En värdefull och välbehövlig social reform 1931 års moderskapskyddslagstiftning!

Vilken färg än Edra skodon ha, kan Ni erhålla NOBLESS i passande nyans.

Använd den lättblankande Nobless från första dagen Ni använder de nya skorna — då bibehålla de elegansen utan sprickor.

Begär ej "skokräm" — begär

KRÄM:
glasburkar à 35 o. 45 öre

PASTA:
bleckaskar (med patentöppnare) à 25 o. 50 öre.

Välkända skoputsmedel sedan 25 år tillbaka.

F. AHLGREN
TEKN. FABRIK A/B
GEFLE

— en balsam för Edra skodon

MANING FRÅN WIENS ARBETARMÖDRAR

En medlem av styrelsen för den österrikiska socialdemokratiska kvinnorörelsen och medarbetare i Arbeiterzeitung *M a r i a n n e P o l l a k*, som nu lyckats ta sig över till Zürich, skriver därifrån följande till Morgonbris. Vi ha sänt henne en hälsning åter med försäkran om de svenska kvinnornas beundran och medkänsla för sina österrikiska medsystrar. Ett övertygande uttryck härför ger det storartade resultatet av svenska kvinnoförbundets insamling för Österrikes arbetare vilken emellertid ännu inte är avslutad.

Den kvinna, som fick medverka i den österrikiska socialdemokratins kulturpolitiska uppbyggnadsarbete, har måhända träffats hårdare av de blodiga februaridagarnas tragedi än det älskade partiet. Hon har inte endast berövats de mångfaldiga verksamhetsmöjligheterna inom och för rörelsen, det dagliga, befruktande meningsutbytet med likasinnade. Det är som om hon plötsligt från den ljusa friheten kastats ned i ett mörkt källarhål. Allt det som hon under de senare årtiondena med sådan stolthet kämpat för, har trampats ned. Om männen lida fruktansvärt under det nuvarande tillståndet så har om möjligt de österrikiska kvinnliga partikamraterna förlorat ännu mer, alldenstund kvinnan under fascistisk regim ännu hänsynlösare kastas ut ur den nya värld, som blivit henne så dyrbar.

Man behöver bara erinra sig hur det sett ut hos en arbetarfamilj i Wien under det förkättrade demokratiska "systemet" så länge fadern ännu var nog lycklig att ha arbete.

Cirka 60.000 familjer bodde i billiga, sunda, flerrumslägenheter i de kommunala husen. Allehanda slags föranstaltningar medverkade till att föra ut arbetarmödrarna ur deras trånga värld inom fyra väggar till det stimulerande livet inom en större gemenskap. Man hade genom de maskinella centraltvättstugorna förenklat hushållstvätten, genom de praktiskt inredda små köken fått fram en hygienisk tidsbesparande matlagning, genom jättebadanstalterna och en hel rad lätt tillgängliga strandbad möjliggjort en modern kroppsvård, genom ett dussin billiga bibliotek uppfostrat hemmens kvinnor till ett regelbundet bildningsarbete. Redan länge hade den socialdemokratiska pressen bemödat sig om att göra sina läsare förtrogna med de moderna uppfostringsproblemen, de nyaste rönen beträffande näringsfrågan och hushållsarbete samt det förnuftigare modet. Tidningsdiskussioner på bred basis ha systematiskt fullföljt dessa uppgifter, regelbundna av partiet anordnade aftonskolor ha gjort de mest vetgiriga bland kvinnorna förtrogna med socialismens tankevärld.

Resultatet? Det hade växt fram en ny kvinnogeneration i Wien, vilken redan i yttre avseende gav sin prägel åt Wiens gator. Fråga den, som har levat där och haft ögonen öppna,

och densamma skall svara er: Man har känt igen Wiens socialdemokratiska kvinna även om hon inte burit något märke som annonserade hennes åskådning. Hon var självmedveten i sitt uppträdande, fri i sin uppfattning, naturlig i sina rörelser; hon hade utan att därför verka schablonmässig dock sitt egna sätt att kläda sig och bära sitt hår. Allt var okonstlat hos henne och förädlat genom en ny andlig hälsa. Om också en wiensk arbetarhustru eller en ung wiensk arbetarflicka endast åtnjutit det allra minsta måttet av den av staten beskurna folkbildningen så visste hon nog att utnyttja det röda Wiens kunskapskällor för arbetare. Det var förunderligt hur dessa enkla arbetarkvinnor hunnit lära sig att uttrycka sig i ord och skrift, hur de togo del av det nya livet i denna gamla stad. Deras utveckling gick snabbare och mera märkbart än männens emedan den var mera rik på kontraster. Ni behöver endast erinra er alla sällsamma historier som berättas från det gamla Wien. Överallt i dessa berättelser sjunger man förälskat om den lilla täcka Wientvätterskan, denna lika folkliga som uppiktade personifikation av Wiens kvinnliga fägring. Men ingenstans skall ni finna en skildring av den verkliga kvinnan, hennes sorger och bekymmer, hennes arbete och plikter, hennes rättslösa ställning och utnyttjande. Ännu fram till kriget har wienskan endast funnit väg in i litteraturen som föremål för erotik och även om en och annan diktare stigit upp ur arbetarklassen så har dessa ändå endast sett kvinnorna — som Arthar Schnitzler i sin berömda *Liebelein* — ur den rike lebemannens synvinkel. Först socialdemokratins uppfostringsarbete har kallat fram wienskan ur hennes anonymitet till ett eget personligt liv.

Denna förvandling skönjdes icke egentligen på det rent politiska området men så mycket mer inom kvinnans dittills egentliga verksamhetsfält: i utformningen av familjelivet. Här gjorde sig den nya kvinnans inflytande utomordentligt gällande. Här hade med en överraskande snabbhet i grund förvandlats uråldriga, som oomkullrunkeliga ansedda traditioner. Modern var inte längre den utpinade tjänarinnan, detta ständiga "gå-till-handa", på vilken såväl far som barn ansågo sig kunna välta över allting, utan att denna obetalda tjänarinnan med sin obegränsade arbetsdag ens vågade drömma om att hon skulle värja sig för en sådan tillvaro. Modern var inte längre den utpinade barnalstringsmaskinen, som mannen ansvarslöst varje år kunde pålasta moderskapets börda. Denna österrikiska arbeterska från städerna — på landsbygden hade kvinnan förändrat sig mindre beroende på det hämmande inflytandet från klerikala krafter — hade blivit en medbestämmande ledarinna av familjen, en förstående andligt rik kamrat till sin man och sina barn.

Framförallt kom denna förändring barnen till godo. Hur gestaltade sig i det gamla Österrike uppfostran av arbetarnas barn. I det överbefolkade arbetarhemmet, som aldrig tidigare i Österrike bestått av mer än ett bristfälligt rum och ett mörkt kök, vilket saknade direkta luft- och ljuskällor, måste åtta, nio, tio och än fler människor vegetera. Barnen här visste inte av vad det ville säga att ha egen bädd, de måste trängas två, ja, tre på en och samma sovplats. Livets intimaste sidor utspelades för deras ögon, som ännu borde ha varit ägnade att se andra bilder. En utarbetad i förtid åldrad mor, med bekymmer för nästa nya liv hon bar under sitt hjärta, hasar sig genom lägenheten, har varken tid eller lust över för barnsligt övermod eller barnslig vetgirighet. En far, som står tio timmar av dagen vid maskinen och på kvällarna söker avspänning vid glas och kort hos kamraterna på krogen. Knappast ens den i klasskampen deltagande arbetaren tänkte då på att han borde göra sin hustru delaktig av sin tro. Så växte barnen upp. Gatorna var deras lekplats, deras åskådningsundervisning, och inte sällan även deras arbetsplats. I föräldrarna sågo de visserligen en högre, men allt för ofta också en fientlig makt, från vilken inte var att vänta sig så mycket bröd, men i stället så mycket mer hugg och slag. Den som jämför denne långt ifrån överdrivna bild med

livet i en wiensk arbetarfamilj tio år efter kriget, tror sig förflyttad i en såväl i andligt som materiellt avseende helt annan värld. Man kunde knappt fatta, att ett sådant framsteg kunde göras under en så kort tidrymd. En stor del av "de undertrycktas laster" som Lasalle kallade dem, hade fått vika för andliga och fysiska tidsfördriv av långt ädlare art. I Wiens arbetarbibliotek utlånades — till kvinnor mest — på allra senaste tiden cirka 2 miljoner böcker årligen. På möten, på arbetarkurser, i arbetarskolorna, på exkursioner var antalet kvinnliga deltagare ständigt i stigande och hade här och där redan överflyglat siffran för männen. Såsom blommor, ställda fram ur skuggan, hänge sig åt solens strålar, så sökte dessa kvinnor, en gång inneslutna i ett grått enahanda, gå upp i en större värld underbara mångfaldighet.

Det är sant att vi tala om en elit. Givetvis fanns det också likgiltiga, som travade oberörda fram även om omgivningen förändrade sig. Efter februaridagarna har det också förekommit svaga och överlöpare, vars nerver inte förmådde härda ut skjutandet och vars andliga krafter ej räckte att resa motstånd mot terrorn. Men att den österrikiska arbetarklassens elit står på en så bred och sund basis, det får räknas den österrikiska arbetarmodern efter kriget till förtjänst.

I en sådan förändrad miljö är städernas arbetarbarn uppvuxen under de sista femton åren. Det är fött antingen under kriget eller under omstörtningstider. Dess första för intryck mottagliga levnadsår sammanfalla med den i historien enastående fredliga utvecklingen av ett klassparti till ett massparti. Denna barndom skänktes ljus, luft och glädje och allt förbands med röda fanor, med folkfestliknande hussammanskomster, med ett föräldrahem, där det var fullkomligt självfallet att var och en var socialdemokrat.

Vad Wiens arbetarmoder givit sina barn det har nu efter fascismens seger blivit uppenbart: Ty man vet: Tusen och åter tusen wienpojkar och -flickor äro små "Genossen" och "Genossinnen", vilja inte vara annat. Det kommer nu till uttryck i varje skolklass i Wien. Det syns på uppträdandet, då läraren förklarar den nya författningen. Från bänkraderna flyger det polemiska frågor som om det vore på ett möte. Det visar sig i den ivriga glädje, när en lärare — om också aldrig så försiktigt — manar barnen till trohet mot de "tidigare". Det visar sig i den motvilja ja, hätskhet, med vilken såväl pojkarne som flickorna sätta på sig "det fosterländska skolmärket". Det är som om de skämdes över denna påtvungna skylt.

Dollfussregeringen hade funnit för gott att omforma den från arbetarklassen stulna första-maj till en festdag efter sin smak. Sextiotusen skolbarn skulle på eftermiddagen i Stadion, den stortade sportbyggnaden i Pratern, som uppförts av de i dag fängslade ledarne för Wiens ungdom, hylla kanslern och hans vasaller. Men, o ve, de härskande hade gjort upp räkningen utan tanke på stämningen hos Wiens skolor. Tjugo barn skulle som "belöning för gott uppförande" få delta i denna massfest. Men detta antal gick inte att uppbringa någonstans; i många klasser blev det bara två, tre. Alltså tvång. Man tvingade barnen till denna förhatliga fest även mot föräldrarnas vilja. I en klass på trettonåriga flickor utspelades följande: Lärarinnan frågar den bästa sångerskan i klassen: Inte sant, Gretl, du kommer väl med, vi behöver din sopran?" Gretl: "Måste jag, fröken?" Lärarinnan (förläget): "Inte precis det... Gretl: "Då vill jag heller inte!"

Hur stark måste inte oppositionen vara i föräldrahemmen, när den så genom barnen kan återspegla sig i skolorna.

Det har också varit barn, som åter och åter vid polisens husundersökningar och efterforskningar räddat sina föräldrar genom slagfärdighet; som klokt och försiktigt och med äkta trohet försvarat det som är föräldrarna dyrbart och varigenom de i det "förnyade" Österrike ställts rättslösa.

Att de österrikiska arbetarbarnen äro sådana, det är vad deras mödrar gjort dem till. Hur skulle detta vara möjligt

bland indifferentia kvinnor, vars tröga hjärtan inte kunde fatta, vad hjältemodig trofasthet till en idé betyder.

Denna andliga revolution hos arbetarmodern, denna utomordentliga uppfostran av arbetarbarnen har spärrat för de mörksens män. Med äkta reaktionärens träffsäkerhet är det ingenting som de så snabbt och grymt försökt riva upp ur marken som dessa den nya kulturpolitikens unga planter. Därför söka de med alla jesuitismens konster värva arbetarens själ, därför vilja de med tusen fraser fördunkla begreppen hos kvinnan, åter stänga in henne i hennes lilla värld, avstängd från alla världens "syndiga lockelser", åter göra hennes barn beskedliga och fogliga.

Vet världen vad som här står på spel? Vi ha emedan detta är den internationella arbetarklassens yngsta upplevelser, efter vilken den ännu blöder ur tusen porer, i dag endast talat om Österrike. Men alla fascismer likna varandra som bär. Fascismen är reaktionen i dess mest tidsenliga form. Den vet: en gång väckt till frihet, är kvinnan den eviga bärarinnan av utvecklingen, emedan hon bär framtiden under sitt hjärta. Oövervinnelig i sin ständiga förnyelse. Skola de länder, vars folk ännu andas frihetens luft, inse vad moderskapet i denna höga bemärkelse betyder för mänskligheten? Endast om det lyckas oss att föra över socialismen som livsuppfattning, som världsåskådning, från politiken in i familjen, blir den outrotlig ur människornas hjärtan.

Detta är maningen från Wiens i dag slagna arbetarmödrar. Detta är löftet om att Wiens arbetarbarn i morgon åter skall kunna glädjas under nytillkämpade, fladdrande röda fanor.

Kreml, Utsikten från vårt Moskva hotell

Morgonbris initiativ att ordna en studieresa till Leningrad och Moskva möttes genast med kritik från många håll. Hemma igen förstå vi reservanterna och det till och med bättre än de förstått sig själva. De befarade mer eller mindre medvetet att vi i Ryssland skulle göra sådana upptäckter att vi skulle komma hem och förklara de här i Sverige av idealitet och offer gjorda framstegsförsöken som meningslösa. Även om vi voro jämförelsevis få och ringa medborgare skulle en sådan förklaring ytterligare ge näring åt det allmänna missmodet. Undertecknad hör till dem, som lätt blir het och upprörd, när det brister något inom partiet, men detta inte så mycket för själva det begångna felet som för den förlorade chansen. Räkande med nödvändigheten av mesta möjliga positivitet har Morgonbris hållit sig utanför den i våra ögon tämligen fruktösa vulgärpolemiken med kommunisterna, som måste bli en svaghetsförklaring från bägge hållen. Vi har mer än en gång haft anledning att förvåna oss över att kommunisterna med det till sina proportioner fantastiska sovjetryska nybyggnadsarbetet bakom sig skulle behöva använda sig av sådana negativistiska medel. Men efter vårt besök i Sovjetunionen förstå vi att kommunisterna ej ha så mycket att falla tillbaka på. Det sovjetryska experimentet är inte för oss.

Vår grupp bestod av 34 kvinnliga och 5 manliga deltagare. Där var med chefen för tidningsbuden i Göteborg och kvinnodistriktsordförande **Teres Svensson**, som fått stipendium från Transportarbetarförbundet, där var vår energiska agitator och kommunalkvinna **Agnes Söderqvist** i Västerås, den blida i agitationen segerrika **Inez Vickström**, arbetarhustru och fosterbarnsinspektris i Söderhamn, sjukhusbiträdet **Signe Magnusson** från Jönköping, en förnämlig representant för den socialdemokratiska kvinnorörelsen, tobaksarbeterskornas käck och kunniga ombud **Elvira Vedberg** från Stockholm, den i sociala frågor ovanligt insiktsrika **Elin Lindley**, kvinnoklubsordföranden i Vaxholm **Astrid Abrahamsson**, den även i kommunala angelägenheter erfarna **Gerda**

MORGONBRIS RYSSLANDSFARARE UPPTÄCKTE SVERIGE

STALINS BILD syntes överallt på gatorna. Här ovanfören framställning av den senaste polar-expeditionen.

Bergstrand i Bromsten, parti-sekreterare **Hilda Flood**, som vid det här laget känner nästan varje samhälle i Sverige, den allmänt orienterade och vitala **Olgä Hedén** i Uppland, den sedan många år i socialt arbete, framförallt barnvård, verksamma **Signe Höjer** från Malmö, barnvårdsmännen **Stina Vågland**, Östersund, och **Stina Jacobsson**, Sthlm, kuratorn vid Serafimerlasarettet **Inger Sundström**, lärarinnan och kvinnoklubsordföranden i Surte **Anna Rosin**, bibliotekarien vid Dicksonska biblioteket i Göteborg och en av Ellen Keys närmaste vänner **Maria Larssen**, kvinnodistriktsordförande och förbundsstyrelseledamoten **Olgä Andersson** i Östersund, den aktiva nationaltempelaren och Morgonbris expeditionsförare **Greta Lånström**, författarinnorna **Elin Wägner**, **Gurli Hertzman-Ericsson**, **Maj Hirdman** och **Birgit Hedström**, den kände populärföreläsaren **Ester Ugland-Andersson**, fru **Flory Gate** från Orrefors m. fl. Vi ha här presenterat deltagarlistan för att visa att vår grupp bestod av kvinnor, som besitter en ganska ingående kunskap om svenskt samhällsliv, vilket kom att ha en mycket avgörande betydelse under vår studiefärd.

Vi reste — jag tror mig kunna tala å flertalets vägnar — fullständigt fria från förtutfattade meningar, en och annan — jag själv inbegripen — med en viss benägenhet att låta mig gripas av det nya i Sovjetryssland, varom vittnats så mycket. Och vår resa blev en omskakande upplevelse,

men på ett helt annat sätt än vi väntat oss. Den omfattade visserligen endast tio dagar, men fråga är om vi haft kraft att denna gången stanna längre. Till slut revolterade alla ens sinnen mot tillförseln av flera intryck. Brutna ut ur vår kringbyggda familjekrets sågo vi oss öga mot öga med miljoner vandrande människor, oöverskådliga människoflöder, som liksom vällde fram ur jordens inre och drevs av naturkrafter mot obestämda mål.

En kvinnlig Moskvaesenär utbrister: Man får känslan av att det tjänar ingenting till att söka armbåga sig fram i dessa gatuströmmar, man kan lika så gärna lägga sig ner och låta dem gå över en. Individerna kan inte hävda sig, massan härskar. Men ändå lyckades vi med varje dag göra oss allt mer hemtama på Moskvas huvudgata Tverskaja. Solen tinade upp vår nordiska frusenhet och träden grönskade utmed floden. Vi sögs upp i mängden; en tid till och vi skulle aldrig förmått bryta oss ur Moskva, ens handlingskraft trubbadades av under det man travade timplängt på de kommunikationslösa gatusträckorna och aldrig vågade sig upp på de otroligt packade spårvagnarna, där sådana var till finnandes. Man blev också trött av behovet att ståda och ställa till rätta som alltid uppenbarade sig hos en, var vi nu än hamnade: i studenthemmet för flera tusen ungdomar, ett stycke strålande arkitektur, men redan efter ett par år illa ramponerat, i gatuplanteringarna, där barnen ryckt upp de nysatta träden, på gatorna, där kvinnliga gatsopare dagen i ända förde en tafatt kvastbatalj mot lerdammet. I fabriksköket, som dagligen producerar flera tio-

tusental matportioner, hade vi en karaktäristisk upplevelse: genast i entrén ombads vi att inte inträda i lokalerna i bara ytterkläderna utan dra på oss vita rockar, av vilka det dammade mjöl som om de dragits upp ur någon spannmålsbinga. Och när vi såg oss omkring upptäckte vi en kökspersonal i en åtskilligt solkig utstyrelse och en lokal hygien, som var tämligen bristfällig. Tobaksarbeterskan från Stockholm utbrast då hon kom in i matsalen i den stora sidenfabriken, som sysselsätter flera tusen människor: Ja, vad skall en annan kunna säga om detta i och för sig aktningsvärda försök, en annan, som är van att äta i en fabriksmatsal, som kostade en halv miljon att bygga?

— Har ni sett en fabriksstolett, infaller någon, då skulle ni förstå de svårigheter som de ryska samhällsbyggarna ha att kämpa med: det nya de söka skapa fram mötes av ett ofantligt omfattande nytt, oarbetat folkmaterial, som glupskt går löst på den nya tillvaron utan att ännu ha hunnit förstå att väja åt sidan för det nyplanterade trädet. Står plantan i vägen för en, rycker man bara upp den och kastar den för all världens vindar och trädgårdsmästaren får komma med en ny planta. Vi är i en helt annan värld än vår egen, hos ett helt annat folk än det svenska. Ryssens hem saknar fullkomligt intim kultur, hemmet är ett rum, där flera ha sina sängplatser. För de högre ämbetsmännen är utrymmet större och en konstnär som t. ex. den världsberömda teaterledaren Stanislavski omhuldas med en våning på 6 rum i den bostadsbristens stad som Moskva är. Annars är hemmet för genomsnittsmedborgaren även de långa, breda gatorna, fabrikerens arbetarklubb med gymnastik- och läsesalar, teater, terestaurang, eller biografens foajé med föreläsningstribun, alkover för schack och andra spel. Ryssen är skapad för kollektiv. Han är ett stort, gott barn i många stycken, som ej är riktigt medveten om det väldiga äventyrets farligheter och därför går så mycket slagkraftigare framåt. Och generös till sin natur strör han för fulla händer. Främlingen i den lilla primitiva vinkällaren sitter inte där lång stund förrän på hans bord utan vidare ställes upp en flaska vin och frukt samt grön gurka och ost. "Från gästen, som just nu betalar och går", upplyser kyparen. Vi råkar komma in på en teater utan biljetter. Utan betänkande stiger två skjortryssar upp och ger oss våra platser. Och vi hamnar vid sidan om en ung kommandant, som lovar oss ingenting mer eller mindre än världsrevolutionen. Han är militär om dagarna och läser Spinoza, Hegel, alla filosoferna, om kvällarna i akt och mening att även bli professor i filosofi. "Skulle ni inte vilja utanför Rysslands gränser?" — Jo, naturligtvis men än få vi dröja, om fyra, fem år kommer vi alla, ler vår interlokutör betydelsefullt. Vi lärde oss hålla av det ryska folket sådant vi såg det jäktande efter arbetsre-

kord i fabriker, där skrälliga högtalare sökte överrösta de slamrande vävstolarna och där mitt i allt dammet på alla upptänkliga ställen stod en burk med halv-, vissna blommor, sådant vi såg det på de fullpackade teatrar, där svetten lackade av publiken och luften var tjock så att man kunde skära den, sådant vi såg det par om par på äktenskapsbyrå, som erinrade om en sämre svensk stadsbudsexpedition, sådant vi såg det inför distriktsdomstolen, grälände om besittningsrätten till en händelsevis ledig lägenhet, sådant vi såg det dessa varma majdagar i klanderfria vita skjortor trots bristen på tvättned sedan större delen av den inhemska tvålproduktionen exporterats för att få in utländsk valuta i landet, sådant vi såg det i daglånga köer för att köpa livsmedel, fotogen och dagens tidning, vars miljonupplagor aldrig räcker då papperstillgången är otillräcklig för det ständigt växande behovet, sådant vi såg den ryska unga kvinnliga spårvagnsföraren i arbetarklubben med huvudet mot sin manliga kamrats axel slumra in efter dagens möda, medan klubbens amatörer framgångsrikt framställa Maxim Gorkis senaste pjäs, sådant vi såg det ryska folket ta sig an sina barn — trafikkonstapeln i det mest kinkiga gathörnet t. ex. håller en tvåårig skrikande byting mellan benen medan han obesvärat sköter signalapparaten.

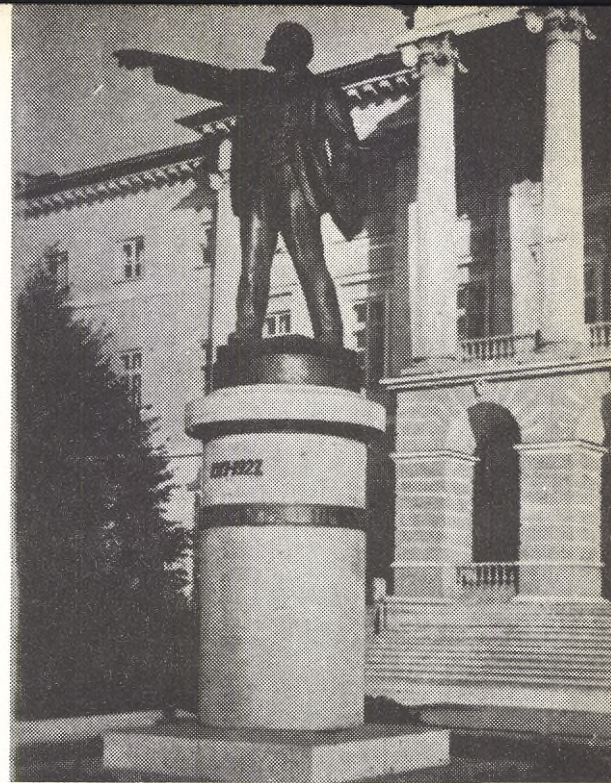
Vår färdgrupp råkade halvt i panik de första dagarna i iver att inte hinna få se allt vad som stod att se.

Men med varje dag blev litet till mans betänksammare. De svenska fattigvårds- och barnvårdsarbetarna funno de sociala institutionerna bristfälliga, Elin Lindley frågade förgäves efter ålderdomshem, de gamla ha ingen plats i detta nya samhälle, den brödbit som finns skall först och främst tillförsäkras barnen, tidningsbudens Teres blev upprörd över fackföreningarnas terror och Olga Hedén deklarerade bestämt inför åsynen av milisen på fabriksgårdarna: Nej, bolsjevik blir jag aldrig!

Kvinnorna lyckades vi aldrig komma i kontakt med. Där hade våra annars mycket tillmötesgående värdar i Intourist gjort sig skyldiga till en allvarlig försummelse, alldenstund vår resas syfte just var att främst studera kvinnornas och barnens nuvarande ställning.

Vi började lösgöra oss ur det Första majstämnda Moskvastrollmakt. På andra sidan floden, sedd från vårt hotell, låg Kreml, varest Stalin och hans män residera. Var där får ingen veta. Vi känner dock makten, som utgår från detta centrum och vi dignar under blotta tanken på dess gigantiska uppgift.

Och i och med detta har vi i vår hand resultatet av vår resa: Kan ryssarna med sitt svarmanövrerade land och folk på en så pass kort tid åstadkomma en sådan i alla avseenden genomgripande förändring, vad skulle inte då vårt lilla Sverige kunna prestera — Sverige, som aldrig hittills

LENINS ARM

Författaren Harry Blomberg, som även medföljde Morgonbris resa skriver: Så upptäcker jag plötsligt, högt över alla huvuden, en arm, en väldig bronsarm — Lenins!

Mitt i gatans kaos lyfter sig denna bronsarm till en lidelsefull gest. Här har man nämligen rest Lenins staty. Det var ju just här han höll sitt första tal till massorna efter att ha rest den ändlösa vägen från Schweiz genom Sverige och Finland. Från sockeln reser sig den mörka statyn av den lilla mannen med den runda kalmuckskallen. Överrocken är uppslagen, vänstra handen griper med tummen i västens ärmhål, men den högra slår ut över massan i betvingande kraft. Hela statyn är full av explosivt liv; aldrig har folk-talaren skildrats så övertygande som i denna skulptur. Fascinerad av dess rytmiska glans tycker man sig plötsligt se hur armen växer till det oerhörda. Den förlänges, tills den når Svarta Havet och Ural; den kastar sin skugga över Sibirien och Kina och skiljer som en kniv kontinenter och världshav. Den blir till tidens Damoklessvärd, hotfullt utsträckt över hela jordklotet.

I dess vassa, lidelsefulla tecken leva i dag inte bara det sjuttioatal stammar och folkslag, som inramats av Sovjetunionens röda gränslinjer utan också miljoner därutaför, som se upp mot bronsarmen på samma sätt som Israels barn sågo upp mot kopparormen i öknen. Men visar den vägen ut ur öknen?

har störts av naturkatastrofer, som inte har några analfabeter utan ett tämligen genomarbetat folk, som redan har förstklassiga barnhem och andra sociala institutioner, som redan har bourgeoisivillor omvandlade till semesterhem åt arbetare? Varför skulle inte Sverige kunna bli ett mönsterland i alla avseenden?

Till följd av utrymmesskäl är det här inte möjligt att återge våra resenärers respektive uttalanden om resan, utan de följa i nästa nummer, där vi samtidigt skola närmare utveckla motiveringen till vår paroll: Sverige ett mönsterland!

Kaj.

"Vi besökte ett studenthem i Moskva...
(Obs! Stalins porträtt på balkongen).

TRE TING, SOM GÖRA MÄNNISKORNA GLADA

A V E L I N W Ä G N E R

Vi besökte ett studenthem i Moskva, där det var så ordnat, att ingen kunde komma in i matsalen utan att passera genom ett toalettrum och tvätta sina händer. På samma sätt borde revolutionsmuseet vara obligatoriskt för turisterna i Moskva, innan de släpptes ut i staden. Detta till deras egen båtad, ty flertalet torde inte känna revolutionshistorien så väl på förhand, och endast den som har en åskådlig bild därav, har fått den rätta bakgrunden till det Ryssland av i dag som möter hans blickar. Det finns en sorgesång över de fallna revolutionärerna genom tiderna, som

enligt John Reed är mera rysk och mera älskad än Internationalen.

Den lyder med ett försök till översättning så här:

Ni föll i den dödliga striden
för folkets frihet och ära.
Ni gav era liv och allt som var er kärt
ni försmäktade i fångelser,
eller gick kedjade i landsflykt,
men ni bar era kedjor utan klagan,
ty ni kunde inte glömma era lidande
bröder,
ty ni trodde att rättvisa var starkare än
svärd.
Den dag ska komma då era offer vär-
deras,
tiden är nära,
när tyranniet faller skall folket stå upp,
fritt och stort.

Revolutionsmuseet är bilden till denna text. Även om det smäsinta mänskliga draget kommer fram i det sätt varpå de insatser äro utplånade, vilka gjorts av dem som nu äro i onåd, är det dock stor mänsklig historia som lever i dessa relikter.

Vidare tvingar museet en att komma ihåg ett faktum som icke går an att glömma, nämligen att den röda revolutionen var en lång och övermåttan fruktansvärd historia för alla ryssar, revolutionärer som kontrarevolutionärer. Man måste ständigt hålla i minnet att vid den tid då de andra krigsländerna kunde hämta andan och börja läka sina sår, låg det blödande, besegrade Ryssland i ett vilt inbördeskrig. Tre år dröjde det innan de vita härarna, understödda av Västeuropa, gävo upp försöken att störta den bolsjevikiska regimen. Borgarklassen organiserade ett jättesabotage mot den röda regimen, hellre fingo tyskarna eller fan själv ta gruvor och fabriker och huvudstäder, än att bolsjevikerna skulle få makten där.

Vilket hade till följd att arbetarnas och böndernas regering med Lenin i spetsen, levde som på en knivsegg och slogs utan förbarmande för sitt liv och för sin idé. Inte heller får man glömma att medan Europa och Amerika genomlevde den högkonjunktur som vände till depression 1929, genomgick Sovjet i stället en hungerkris, som visserligen är hävd, tycks det, vad angår bröd, men som alltjämt fortsätter i varubrist, bostadsbrist och boskapsbrist.

Den som håller allt detta i minnet, förstår att den unga arbetargenerationen man såg under förstamajfestlighe-

terna aldrig haft en enda så där lugn och sorglös dag som enligt vår mening borde vara ungdomens privilegium året runt. Dessa ungdomar komma ur en jordmån av blod och ångest, och tänker man på vad deras mödrar burit och umburit, på vad de själva upplevt och kallar så upp för sig minnesbilden av dem, frimodiga och friska, sjungande och marscherande, så tycker man att denna livets förnyelse ovanpå allt elände är intet mindre än ett underverk.

Tonen i det officiella första majtalet som hölls på Röda torget var triumferande: vi ha övervunnit de oerhördaste svårigheter, vi ha gjort jättelika framsteg, vi gå emot bättre tider. Det är nog också riktigt, allt under förutsättning att inte Sovjetunionen råkar i krig, ty närmast på programmet sedan nu armén och den tunga industrien blivit uppbyggd, står den lätta industrien, födoämnesindustrien och byggnadsverksamheten som skall sörja för folkets dagliga behov. Men i denna dag lever ännu folket på en standard som förefaller som låg. De som ha något bättre än genomsnittet få betala det med en våldsam kraftansträngning, ett hårt arbete, och många leva under genomsnittet, det vill säga de som icke tillhöra kroppsarbetarnas överklass.

Man måste därför tänka sig att de stolta fanbärarna i tåget, de framstående sångkören, stråkorkestrarna och amatörtrupperna som underhöllo publiken i arbetarklubbarna kommit upp i offentligheten ur tränga, otillräckliga, kanske direkt dåliga bostäder, och att en sockrad vetebulle till det kokta vattnet som kallades te varit allt som bjudits dem som påbröd till kålsoppa på första maj. Men ändå gjorde festdeltagarna genomgående ett glatt intryck, jäktade eller förgrämda människor såg man sällan. De måste ha något som uppväcker hemtrevnad, god mat och fina kläder.

Ja, det är bestämt tre andra ting, en känsla av värdighet, ett mål och ett hopp.

Värdigheten kommer ur vissheten om full delaktighet och nödvändighet i samhället. Ve dem som stå utanför den delaktigheten, de få fara illa till kropp och själ. Men det intrycket fick man, och jag lägger fram det för vad ett intryck från en veckas studier är värt, att den breda arbetande massan har denna känsla av delaktighet, inte som hos oss, en handfull riksdagsmän och byråchefer. Och målet som är en kommunistisk stat utan alla de inskränkningar, kompromisser och brister som nu äro nödvändiga, det är satt som en stjärna framför individerna och för-

enar dem med varandra och med framtiden. Men hoppet? Ja hoppet är väl i Ryssland som annorstädes ett flyktigt ting, men en dag som första maj måste det blomma upp ur vissheten om övervunna svårigheter.

Kvinnornas värdighet verkade mest i ögonen fallande, därför att man väl är van att se kvinnor hos oss, malliga över sin skönhet och sina mäns rang men inte över sin medborgarinsats. Det var inte bara de unga flickorna som rörde sig med lugn självklarhet bland sina manliga studie- eller arbetskamrater utan även de äldre. Även utslitna käringar, komna ur tsartidens mörker, förde sig med värdighet, och ack vad det var festligt att på operans parkett se dem fritt kasta det ena benet över det andra. När de sen lyssnade till musik, voro de inte heller fula mer. Det finns en uppfattning som förenar alla härskare, och det är att de behärskade inte kunna undvara deras omsorger, förr än de långsamt, mycket långsamt, mognat till självstyre. Så heter det om det indiska folket av i dag, så om det ryska före revolutionen. Men ryska folket fick de ledare som trodde på bönder och arbetare sådana de voro och satsade allt på sin tro. Lenin sade ju också: "om socialismen ska förverkligas först när hela folkets intellektuella nivå tillåter det, då får vi inte socialism på femhundra år." Varpå han vågade försöket att leda folkets egna uppriska krafter in på skapandet av en ny stat.

Det fanns ett helt folkskikt som inte delade hans tro och så måste det offras. Det är en ohygglig historia, först och främst därför att inbördeskrig och utrotning är en primitiv och farlig metod att ändra på ordningen, sen också därför att dessa, som så fanatiskt bekämpade revolutionen, skulle, om de i stället velat vara med, fått se att massorna svarade ja på kallelsen att bygga en ny stat.

Här bekräftar sig med ett jätteexempel tesen om den livgivande betydelsen för den mänskliga varelsen att få känna sig betrodd och betydelsefull. Det mål mot vilket allt arbete i Ryssland syftar är materiellt betonat, men det är huvudsakligen andlig stimulans som håller de arbetande i gång för detta mål. Ty inte bara premier och utmärkelser stimulera utan framför allt glädjen att få vara med och bygga upp en ny stat från grunden. När den blir färdig, blir det kanske inte så roligt längre, men den saken blir en senare fråga. Folket lever under hård disciplin, men för den som vet varför, blir det inte slaveri. Folket knogar, men det trälrar inte som förr.

Vid återkomsten till Sverige sågo vi alla klarare än nånsin förr hur förnöget, välkött och trivsamt vårt land ter sig. Jag reagerade med friska ögon inför våra gator med dess granna butiker, inför våra blommande parker och nätta villastäder, inför alla fina damer som gjorde sig vackra och lediga mitt på dan. Men jag reagerade också inför husmödrar som i bussen klagade för varandra över hushållslitet och över den första insändarn i en tidning, där en dam som vanligt klagade över de svenska männens avståndstagande inför tanken på vänskap och kamratskap.

Rysslandsresan har stimulerat Morgonbris och oss alla till en ny ambition för Sveriges räkning. Man kan formulera den fråga man tvingas att ställa sig på olika sätt. Till exempel så här: vad ska kunna förena oss svenskar till en gemensam strävan som går utanför vår individuella karriär, ja utanför vårt partis karriär? Vad ska kunna skänka oss alla lyckan att få göra en insats i det hela?

Vi behöva inte bygga upp ett produk-

tionsmaskineri eller en folkförsörjning som ryssarna, det är gjort. Vi behöva inte lära ett folk att läsa innantill eller att hantera maskiner, det är gjort. Vi ha ett gammalt fint samhällsmaskineri, men vissa tecken tyda på att det är en smula omodernt. Annars skulle vi inte ha så mycket folk och smör till övers, till ingen nytta, i vårt land. Men hur ska det gå till att få upp en stämning för att grundligt och enigt och med glädje lösa arbetslöshetsfrågan och jordfrågan?

En annan sak är också att Sverige likosom individen behöver ha en uppgift som går utanför dess egna gränser. Men i sitt förhållande till omvärlden lever Sverige i en resignationskris. Våra nederlag från Karl XII till Ivar Kreuger tynga oss mer än våra prestationer under motsvarande tid glädja oss.

Sverige törs inte tro att det som en del i det demokratiska Norden har en mission i denna värld och detta nu, och därför se folk så sällan glada ut.

Elin WÄGNER

»Man måste tänka sig att de stolta fanbärarna, de framstående sångkörerna, stråkorkestrarna och amatörtrupperna, som underhöllo publiken, kommit upp i offentligheten ur tränga otillräckliga bostäder och att en sockrad vetebulle till det kokta vattnet som kallades te varit allt som bjudits dem, som påbröd till kålsoppan 1 maj. Men ändå gjorde festdeltagarna ett glatt intryck, jäktade eller förgrämda såg man sällan. De måste ha något som uppväger trevnad, god mat och fina kläder.»

HOS KAMRAT LOSOWSKI

Under vistelsen i Moskva bereddes tillfälle för några av Morgonbris resenärer att få ett sammanträffande med Profinterns chef, kommissarie Losowski.

Kommissarien, en grann karl med svart hakskägg och mörka spelande ögon, verkar mycket charmerande när han vänligt tar emot oss på sitt arbetsrum, iklädd mörka benkläder och den obligatoriska vackra ryska skjortan. Han verkar ganska besvårad först, när han erfar att konversationen måste föras på tyska språket, som han inte riktigt behärskar, men sedan en tolk, som kan översätta från ryska till svenska i en hast trollats fram, blir kommissarien riktigt i sitt esse.

Alldeles som på ett akademiskt sjukhus fylls rummet av kandidater, som placera sig runt omkring oss och audiensten kan börja. Och vi, som kommo dit litet bekymrade över att ta en så upptagen mans tid i anspråk, och som därför preciserat några frågor i allra största begränsning, vi få först ett kommunistiskt propagandatal på två timmar. Därefter lämnar ledarinnan för Profinterns internationella kvinnosekretariat, förutvarande textilarbeterskan Tormasowa en del upplysningar. Hon är så ivrig att tolken nästan aldrig hinner slutföra översättningen innan hon är i farten igen, varför båda mestadels prata på en gång. Och sedan fortsätter Losowski igen. Vi få visserligen en del upplysningar om Ryssland, emellan det han talar om för oss hur illa galet det står till i andra länder, inte minst i vårt.

Vi få veta att fackföreningsrörelsen i Ryssland inte är organiserad efter samma principer som hos oss, även fackföreningarna äro instrument för

sovjetstaten. Vi få veta att män och kvinnor ha samma lön för samma arbete och samma möjligheter till befordran, att det inte är obligatoriskt tvång att tillhöra sin fackförening, men att det ligger i arbetarnas eget intresse. Ja, det är ju inte bara arbetarna som tillhöra fackföreningarna, det göra även direktörer, ingenjörer och verkmästare. Och industriförbundsprincipen är fullständigt genomförd. Barnaföderskor ha permission, med full lön, från arbetet två månader före och två månader efter barnsörden, om de äro kroppsarbeterskor, anställda i andra verksamhetsgrenar, lärarinnor etc., åttnjuta kortare ledighet nämligen sammanlagt tre månader. Anser en arbeterska sig behöva erhålla lättare arbete under graviditeten, så blir hon beviljad detta, och får sedan igen sitt ordinarie arbete. När barnet är fött får hon en viss summa av staten till utrustning för barnet, och under nio månader efter födelsen får hon ekonomisk hjälp för erhållande av mera närande mat o. s. v. Varje kvinna har samma medborgerliga rättigheter som varje man, men det finns dock en viss samhällsklass som inte har några medborgerliga rättigheter. Dit hör givetvis de förutvarande kapitalisterna, som sig inte omvänt och bättrat. — Kapitalisterna äro avskaffade säger kommissarien, — men så om en stund få vi veta att de som äro kvar äro berövade vissa rättigheter, i motsats till andra medborgare. För att ge oss ett exempel på kvinnor som sakna medborgarrätt nämner han en kvinna, som är gift med eller bor tillsammans med en präst och äter hans bröd. Dock kan denna kvinna, om hon överger sitt syndiga liv och lämnar prästen för att försörja sig själv, erhålla medborgerliga rättigheter som andra människor.

Ja så fortgår seansen i dryga fyra tim-

mar, med litet upplysningar då och då och dessemellan kaskader av kommunistisk propaganda.

Hade kommissarien uteslutit propagandan och begränsat sig till upplysningarna och resonemang om dem hade han kunnat hålla vårt intresse på helspänn. Vi hade ju gett oss ut på denna långa färd för att på ort och ställe studera de nya förhållandena, och med ärlig avsikt att så långt möjligt, på den korta tiden, skapa oss en uppfattning om dem, varför ett samtal med en av ledarna om landets inre arbete skulle kunnat ge oss ofantligt mycket av värde. Och skulle hos oss väckt det intresse, som kommissarien tydligen ville väcka. Kommunistisk propaganda och utskällning av socialdemokratien finns det däremot tillgång till hemma, så för det behöver man inte resa till Ryssland.

Man kan därför inte låta bli att sitta och fundera över hur en karl, som ser så intelligent ut kan bära sig så huvudlöst åt mot människor vilka kommit till hans land för att studera uppbyggnadsarbetet där.

Visserligen mildras pinan med att man älskvärt bjuder på te med kex, apelsiner och karameller, men vi, som gnott runt i staden hela dagen, så vi inte ens hunnit äta middag, börjar känna oss litet otåliga när klockan närmar sig tio på kvällen.

Otålig ser kamrat Losowski ut också när vi på hans fråga om hur vi tro det ska gå att genomföra det socialistiska samhället, svara att vi tro detta ska kunna ske med demokratins hjälp, och att vi vill vara med om enhetsfront endast på demokratins grundval.

Han ser ivrigt arg ut när han slänger fram frågan om vi tro att den socialdemokratiska regeringen i Sverige ska fatta beslut om det socialistiska samhällets införande. Svaret kommer ögonblickligen i ett samfällt gny från hela gruppen, och här och där hör man ett: "vi lärde ju läsa när vi var barn." — Ja, han menade förstås inte att vi voro så dumma, men vi voro ju så gränslöst vilseförda, inte gick det med demokrati inte, revolution måste det till. Helst världsrevolution förstås. Han medger att det ännu inte lyckats helt att införa det socialistiska samhället i Ryssland, men därtill fordrades ju att hela världen gick på samma linje. Och det borde nog vi förstå och rätta och packa oss därefter. Men vi verkade hemskt oförstående, och säkerligen uttalade den enda manliga representanten i vårt sällskap allas våra tankar när han efteråt förklarade att: "om det är någon av de som kommit hit som varit litet tvivlande på de socialdemokratiska idéerna, böra de bli bergsäkra i tron efter en sådan behandling."

Hulda FLOOD

T V Å V Ä R L D A R

MARTIN ANDERSEN NEXÖ FYLLER
65 ÅR OCH SKRIVER OM RYSSLAND

(Inför födelsedagen erinras om skildring-
en av jubilarer i Morgonbris nov. 1932).

MARTIN ANDERSEN NEXÖ: Två
världar. Tankar och in-
tryck från Sovjetunio-
nen. Clartés förlag. Pris kr. 2:75.

Martin Andersen Nexö besökte första gången Sovjetryssland 1922 och skildrade då sina intryck i en bok "Det nya Ryssland" (Frankrikes förlag 1923). "Två världar" bygger på personliga iakttagelser, samtal och material, insamlat under hans resor i Sovjetunionen 1931 och 1933. Boken är en rese-skildring och en propagandaskrift. Det faller snart i ögonen, att Nexö i sina iakttagelser letts av en entusiasm för det socialistiska uppbyggandet, som ofta förleder honom till schematisering och idealisering av det rådande tillståndet. Han bagatelliserar de materiella svårigheterna, och striden mellan gammalt och nytt ter sig för honom ofta som en strid mellan det ondas och det godas princip.

Härmed skall alls icke vara sagt, att Nexös bok, lika litet som den allvarligare borgerligt inställda Sovjetlitteraturen, skulle vara värdelös som kunskapskälla. I själva verket finns det ju knappast någon Rysslandsbok, som inte är "ensidig". Den ryska revolutionen är ännu inte avslutad, och den nu pågående samhällsomdaningen är en ytterligt mångskiftande process. Bolsjevismens himlastormande élan bryter sig mot materiens tröghet och människornas lättja och oförmåga. Omläggningen av samhälls- och livsformer leder gång på gång till dramatiska konflikter, fyllda av tragik och heroism. För att kunna någorlunda riktigt avväga de olika momenten mot varandra fordras både långvariga strider och grundlig inlevelse i rysk miljö. I sista hand blir det likväl beroende på ens egen livs-åskådning och sociala sympatier, vad man betraktar som det betydelsefulla och avgörande i den stora omvälvnin-

gen. Den som betraktar Sovjetunionen utifrån blir gärna benägen att förbise de stora dragen i utvecklingen för detaljproblem och aktuella svårigheter. Å andra sidan kan den som känner sitt öde förbundet med den ryska revolutionens ofta klart se de avgörande historiska utvecklingslinjerna, samtidigt som han blir böjd att förbise betydelsefulla fenomen i nuet.

Nexös propaganda blir mest verkningsfull och övertygande när han ställer upp mot varandra det unga Ryssland, sjudande av medveten aktivitet, arbete och bildningshunger, och det ålderdoms-skröpliga Västeuropa, där den ekonomiska och kulturella utvecklingen kommit i en återvändsgränd och människorna famlar i blindo efter en utväg ur stagnationen och är i färd med att ge upp de sista resterna av demokrati och framåtskridande. Nexö ser klart och skarpt, hur revolutionen brutit sönder de gamla sociala och ideologiska skrankorna för människans utveckling, frigjort bundna energier och öppnat nya livsperspektiv för folkets breda lager. Han skildrar åskådligt de positiva grundtendenserna i de nya livsformernas utveckling: det kamratliga samarbetet, nedbrytandet av ständs- och grupp-motsättningarna, jämlikheten mellan könen. Men han är ofta böjd att förbise, att mycket av detta långt ifrån är utkristalliserat och allenarådande, och han ser ganska litet både av den stränga disciplin och det kaotiska trevande efter nya livsformer, som vid sidan av det medvetna kollektiva arbetet sätter sin prägel på den nuvarande fasen i Sovjetunionens utveckling.

Om boken sålunda i många avseenden ger en starkt stiliserad bild av det nya Ryssland, innehåller den samtidigt så mycket av åskådlig och levande skildring och av skarpsynta iakttagelser, att den inte kan gås förbi av den som med hjälp av den relativt fattiga svenska litteraturen vill skapa sig en föreställning om den väldiga jäsningsprocessen i Sovjetunionen.

Boken börjar med några reflexioner kring den borgerliga Sovjetjournalistiken, agrarproblemet, den kulturella utvecklingen och bostadsfrågan. Sedan bär det av på resan, som utgår från Leningrad. Nexö jämför det gamla Petersburg av 1907 med dess lyxkrogar och prostitution och de pittoreska alfabeterna, som sov i rännstenen eller i prämarerna, med Leningrad av 1933, där hamnarbetarna har en egen tidning i 35.000 exemplar och går på teatern eller klubben om kvällarna. Vi möter den nya människotypen, "Tsar Proletär", som slutat att tro på gudar och furstar och lutar till sin egen kraft. I Karelen ser vi ett av de många områden, där den moderna industrin bryter sig fram genom urskogen och full-

bordar språnget från Gamla testamentets tid in i elektricitetens och traktorns tidevarv. Vid den nybyggda Vitahavskanalen kan man studera resultaten av sovjetstatens hittills största kriminalpolitiska experiment: yrkesförbrytarna som blev entusiastiska stormbrigadörer och ledande tekniska experter. Denna skildring, som för åtskilliga läsare, liksom filmen "Vägen till livet", kan förefalla som en söndagsskoleberättelse, stämmer i varje fall väl överens med vad jag i mindre skala kunde iaktta vid ett besök på G. P. U:s förbrytarkoloni utanför Moskva. Sovjetstaten har faktiskt gett förbrytare och prostituerade en chans att radikalt skaka av sig det förflutna och infoga sig i den samhälleliga arbetsgemenskapen, och resultaten visar hur mångfaldiga möjligheter den "mänskliga naturen" i själva verket bär på.

Ett kapitel, "Människor och böcker", är ägnat författarens ställning i sovjet-samhället. Nexö skildrar det arbete som bedrivs för att tillvarata de breda lagrens och de nationella minoriteternas kulturella skaparkraft och för att organisera författarnas medverkan i uppbygggnadsarbetet, som iakttagare, kritiker och organisatör.

På färden utför Volga möter Nexö tsjervasjer och tsjeremisser, som före revolutionen levde i klaner, sköt med pilbåge och dyrkade avgudar och som nu dragits in i den moderna kulturen och fått fabriker, egna tidningar och högskolor. Asien har vaknat och tillägnat sig Västeuropas teknik och dess socialistiska idéer. Därmed flyttas kanske den framtida kulturutvecklingens tyngdpunkt till Ural.

I kapitlet "Det dagliga brödet" anföres efter ett referat av de officiella protokollen från mensjektivprocessen 1931 en del allmänna uppgifter om arbetarnas levnadsstandard, vilka dock näppeligen uttömmande belyser detta komplicerade problem, samt en intressant redogörelse för arbetarnas levnadsförhållanden vid ett par större fabriker, byggd på brev från vederbörande arbetargrupper. Ett mänskligt dokument av högt värde är den kvinnliga guidens levnadsbeskrivning och hennes redogörelse för bolsjevismens syn på förhållandet mellan könen i kapitlet "Kvinna — kamrat!" Allt som allt: om Nexös bok på många punkter ger anledning till kritiska reflexioner, så är det en egenskap som boken har gemensam med praktiskt taget all Rysslandskildring, och vid sidan av den mera kritiskt inställda litteratur, som är tillgänglig för svenska läsare, fyller den en uppgift både som orientering i Sovjetunionens nuvarande utveckling och som tankeställare rörande förhållandet mellan Sovjet och den gamla världen.

Leif BJÖRK

Utsikten från vårt hotell 1 maj;
Demonstranterna tåga ned från Röda torget. Dammet står som en rök över torget och Basilikan.

Foto Maj Hirdman.

V Å R 1 M A J I M O S K V A

BIRGIT HEDSTRÖM BERÄTTAR:

Sent på natten mot första maj lägger man sista handen vid förberedelserna för de kommande festdagarna i Moskva. Röda torget och angränsande gator skyfflas över med fin sand. Morgonbrisresenärerna ha några timmar tidigare gjort sin första rundtur genom staden och därvid konstaterat, att staden fått sin särskilda festutstyrelse. Alla större platser äro dekorerade, den röda flaggskruden och sovjetemblemen återkomma emellertid överallt, och så bilder av Lenin och Stalin. På husfasader, i skylt- och bostadsfönster, över entréer och på lyktstolpar, på transparanger över gator och torg — Lenin och Stalin. Först efteråt förstod man riktigt vilket evenemang det innebar att få en biljett till Röda torget 1 maj. Det uppgavs att 25.000 utlänningar anlant till sta'n för att övervara högtidsdagarna; att bereda alla dessa tillträde till Röda torget

var ju en orimlighet. Och därjämte hade landets barn från närmare och fjärrare orter vallfärdat till Moskva. Ett flertal av Morgonbrisgruppen hade tilldelats biljetter, signaturen hörde inte till dem, men fick efter anhållan gå med en grupp från sydligare breddgrad — böhmare, tjecker och slovenier. Det visade sig så småningom att jag hamnat i ett mycket internationellt sällskap, vilket var av särskilt intresse. Strax efter klockan nio på morgonen skedde uppmarschen till den minnesrika platsen invid den ljusa Kremlmuren. På båda sidor om Lenins röda och svarta granitmausoleum, utefter amfiteatriskt ordnade betongbänkar, placerades hedersgästerna — eliten av landets eget folk — och utlänningarna. Från 16 länder hade särskilda delegationer kommit, bl. a. närvaro 300 representanter för Österrikes "Schutzbund".

Från Statens "Universalvaruhus", som på ena sidan flankerar Röda torget lyste i fem språk på röda jättetransparanger: "Första maj är mönstringsdagen för det internationella proletariats revolutionära krafter." På den plats där den revolutionäre bondehövdingen Stenka Rasin för århundraden sedan avrättades, hade till majfestligheterna rests ett provisoriskt monument. Det var en symbol för det internationella proletariats solidaritet, fem bredaxlade högresta gestalter med röda fanor i sina förenade händer. Gestalterna representerade de fem världsdelarna, de fem raserna, sades det. På Lenin-mausoleets tribun befunno sig Stalin, Molotow, Kalinin, Maxim Gorki, Dimitrow och hans gamla mor med flera. Och nere på Röda torget stodo hederskolonnerna uppställda till parad.

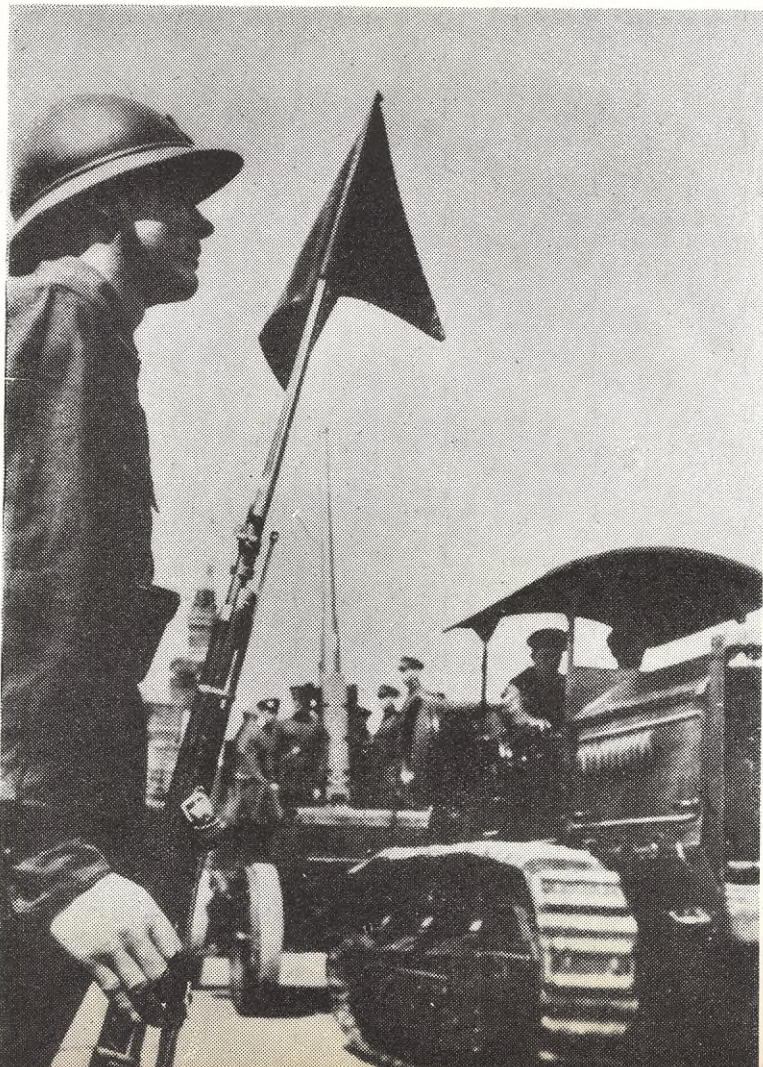
Från ett av Kremлтornen slog klockan 10 och så började det skådespel vars make åtminstone utlänningarna aldrig skådat. På en galopperande ståtlig springare kom Woroschilow, arméns och marinens högste chef, insprängande, hälsad av många tusendes hurrap. Utefter hela fronten av de paraderande red han fram, mottog regemente efter regemente, som vart och ett hälsade honom med några toner ur Internationalen. Därpå följde Woroschilows tal till trupperna, av högtalaren buret ut över staden, av eternas vågor ut över världen. Han talade om sovjetstatens blomstrande socialistiska, materiella och andliga kultur, om den armé som segerrikt gick fram på skilda fronter, ifråga om vetenskap såväl som teknik, i socialt nydaningsarbete såväl som kulturellt och konstnärligt. För arktisk forskning liksom för stratosfären ägde den heroer. För att skydda och bevara denna stat stå också väl rustade soldater i flotta och armé. Så sattes en militärparad omfattande omkring 200.000 man i gång. Kolonner ur generalstab och ingenjörskår, infanterister, matrosar, flygbataljoner, rödgardister och röda friskyttar från revolutionen, väpnade arbetarkårer, sportdivisioner, kvinnotrupper komsomoler och studentgrupper — alla marscherande fram under fanor och klingande spel. Alla spänstiga och friska,

väldisciplinerade och välmunderade. Efter fotfolket följde kavalleriet, svarta hästar, vita hästar, bruna hästar, glänsande och präktiga — paradhästar. Så blev det artilleriets tur. Små lätta kanoner först, efter spann i trav som på en löparbana, och därpå allt tyngre pjäser. Motorvagnarna utgjorde finalen, pansarbilar av varierande storlek, somliga försedda med strålkastare. Slutligen kommo tanks, väldiga tanks, jättetanks; under dån och rassel krälade de som jättesköldpaddor fram över festplatsen. Samtidigt hördes från luften ett öronbedövande dån, en överväldigande flygeskader på mellan 5—600 plan kretsade över staden, sänkte sig till låg flykt över Röda torget. Över tusen vita vingar glänste i solen vilken tidigare varit dold bakom en dimslöja, men nu strålade över människomassor, tinnar och torn, över röda fanborgar och nylövade träd. Det demonstrationståg, som nu vällde in från åtta gator drog under marschen över festplatsen fram i 80-hövdade led, vilka sedan delades, mynnade ut i ett flertal gator ned mot Moskvafloden. Röda fanor, standar och transparanger talade om proletariats seger, Lenin- och Stalinbilderna dominerade också här. Delvis verkade tåget karnevals-upptåg, färgglada ballonger stego emellanåt likt jättedruvklasar mot rymden, groteska figurer karikerade fascismen,

Hitler och Mussolini, japanerna fingo sin släng av slevan, påvedömet, kapitalismen, socialdemokratin sin. Musik, sång och en böljande folkmassa timme efter timme. Först framåt sextiden drogo de sista skarorna förbi det röd-svarta stentemplet, där ryssarnas store hövding sover sin sista sömn. Då hade, uppgavs det, över halvannan miljon människor varit ute och demonstrerat i Moskva.

— — —
Tankarna komma och gå medan ögat följer människoström och militärparad. En erinran dyker upp i minnet. En tysks berättelse om uppmarschen till det slag, som blev ett av de förfärligaste under världskriget, då ryssarna på några timmar förlorade hundratusentals man.

"Jag stod på en höjd och såg dem tåga in genom ett pass" — berättade han — "en oändlig skara godmodiga, hyggliga människor med troskyldiga vänliga ögon. Men ur militär synpunkt voro de löjliga. Utrustningen var den tänkbart sämsta, den ena linkade så, den andra så, det fanns ingen ordning, ingen takt. Tyskarna skrattade ut dem. Det gick en dag. Se'n mejades de ned av tyskarnas maskingevär. Hela dalen var som en äng där liarna gått fram." Nu tyckas ryssarna tillfredsställa högt drivna militära anspråk. Men pacifisten

Slutligen kom tanks, under dån och rassel krälände som jättesköldpaddor över festplatsen. (Bilden t. v.)
Så sattes en militärparad omfattande 200,000 man i gång. (Bilden t. h.)

inom mig ställdes inför frågan: hur skulle verkligheten te sig om de stridskrafter jag skådat på Röda torget dra ut i krig? Hur långt fjärran ligger världsfreden, fortsatte jag att undra.

En ryss som nåddes av min fråga förklarade genast: Vi ha ingen längtan efter att slåss. Vi skulle vara glada om vi finge använda våra materiella resurser uteslutande för landets uppbyggnad. Vi likvidera hela vår militär i denna dag om bara de kapitalistiska länderna gå med på avrustning. Och halvt förebrående frågade han om inte deras hållning vid avrustningskonferensen i Genève tillräckligt visat deras fredsvilja. Genève! Jo, jag minns med vilken entusiasm en svensk pacifistiskt sinnad väninna skildrat de imponerande intryck Litwinow gjort vid avrustningskonferensen, då han, ensam och isolerad, men i ett glänsande tal föreslog full och omedelbar avrustning. Alla tycktes gripna, men då det gällde var det endast Turkiet som röstade för förslaget, hade hon berättat.

En amerikanare som också befinner sig i vårt sällskap menar att Japan det är den verkliga fredsfaran, en österrikare varnar för fascismen och national-socialismen. Reflexioner och repliker skifta snabbt, men så är det någon som säger: Tycker ni inte att vi uppleva något stort här nu i alla fall. Tänk bara i vår lilla krets äro vi sex—sju nationaliteter som mötts tillfälligtvis av en slump. För mig är det en stor glädje att få komma i kontakt med folk ur skilda länder, bara det att vi fått möjligheter därtill gör mig så glad. Låt oss komma överens om att göra banden mellan folken starkare!

Hurra för folkens international!

På kvällen far Morgonbrisgruppen ut och tittar på sta'n. Ett nytt skådespel — en illuminationsfest som är något i sitt slag enastående. Ut efter gator och kajer dansande, spelande, sjungande ungdomar. Ingen är kvällstrött första maj i Moskva. Andra maj är också festdag. Först därefter börjar knog och arbete — fullgörandet av planen.

Birgit MAGNUSDOTTER

GUSTAV MÖLLER 50 ÅR

En sällsynt enig arbetarrörelse hyllar med entusiasm och varm övertygelse 50-åringen Gustav Möller, hyllar honom både för decennielångt förtjänstfullt arbete för partiet och för det riksgagnande sätt, på vilket han i en oerhört påfrestande och svår tid handhaft en av de mest utsatta posterna i vårt land, socialministerns.

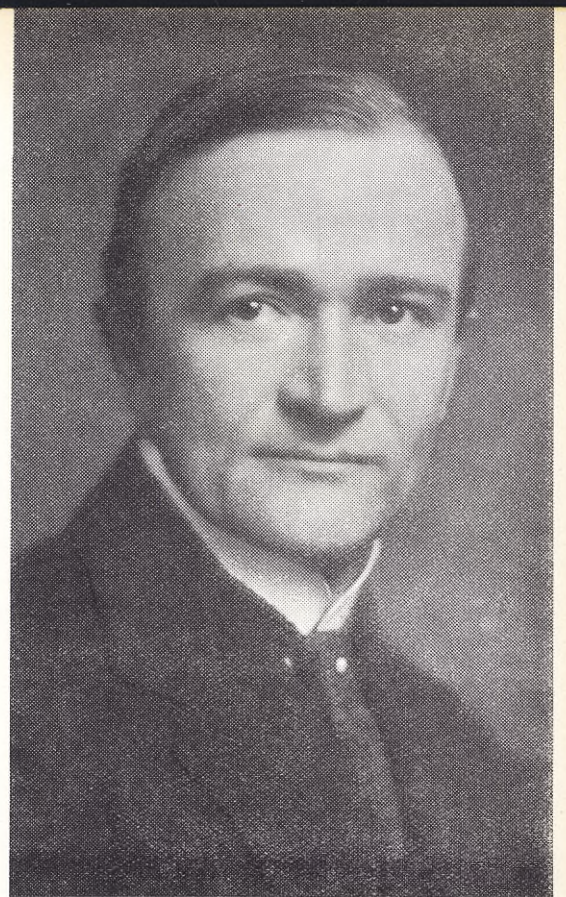
Hela Sverige vet, att Gustav Möller är skänning till börden, och att han startat ut i livet under hårda och svåra förhållanden. Icke minst den omständigheten barna- och ynglingaårens provningar, har förvisso i hög grad satt sin prägel på Gustav Möllers syn på de sociala och ekonomiska problemen. Han kom tidigt i kontakt med arbetarrörelsen, och som 22-åring inträdde han i Arbetets redaktion för att 1907 övergå till Skånska Social-Demokraten, vars andre redaktör han blev. År 1912 flyttade Möller till Stockholm som chef för Tidens då nystartade bokförlag, en post som han innehade, tills han 1916 valdes till partisekreterare. Då Branting bildade sin första ministär, övertog Möller chefsredaktörsplatsen på Social-Demokraten, där han stannade till 1924. Sistnämnda år blev han socialminister, i vilken egenskap han verkade till sommaren 1926. Den socialdemokratiska valframgången 1932, då partiet för första gången samlade över en miljon röster, ställde honom åter i spetsen för samma departement.

Skall man ytterligare komplettera de rent biografiska uppgifterna, kan man anteckna att han 1918 invaldes i andra kammaren men redan året därpå flyttade över till senaten, där han 1922 blev ledare för den socialdemokratiska gruppen.

Redan från ungdomsåren, från Malmö socialdemokratiska ungdomsklubb har Gustav Möller gått fram i samarbete med Per Albin Hansson. De t.å stodo ju också troget vid Brantings sida i många fejder både utåt och inåt. I sådana situationer kanske Möllers egenskaper framträdde starkast. Han skrårder aldrig orden, inte heller om han finner att något inom det egna lägret är vrängt och oriktigt. Han har levererat många beska repliker och snabba, verkningfulla anfall. Men han hatar osaklighet och ovidkommande motiv. Hans redbara vilja och goda uppsåt har därför aldrig kunnat sättas ifråga.

Av meningsmotståndarna är Möller inte älskad. Både i tal och skrift har han skningslöst rivit bort de togor, som de älskat att försöka drapera sig i. Han är mera sällan lyrisk, men han har en förbluffande och bestickande förmåga att få folk att lyssna till fakta. När han hållit offentliga föredrag som socialminister under senare år har han ofta långa stunder nästan uteslutande sysslat med kalla siffror, men han har gett dem så att han även då — hur fantastiskt det än låter — entusiasmerat sin publik.

Det förslag till krisens bekämpande, som han framlade i fjol vår sammansvetsade vårt parti som aldrig tillförne. Här var den väg utstakad som man måste gå, den känslan var djup och allmän redan från första stund. Allt vanns inte, men kohandeln, vilken många i grov okunighet smådat och småda, bragte det mesta i hamn. Det återuppväckte mod och förtröstan hos många tusen, som förut vandrat i mörkret, förtvivlande om framtiden. Som det avgjort viktigaste ansåg Möller anslagen till beredskapsarbeten, varigenom verkligt arbete skulle ges åt dem som saknade sådant. Nu på sin 50-årsdag har han också glädjen se hur denna plan realiserar

runt om i vårt land, hur statens hand griper in på olika sätt och hus resas, hamnar bygga, vattenledningar läggas, broar slås över våra älvar o. s. v. Ett allvarligt studium av allt detta, skulle ge demokratins olika vedersakare en allvarlig tankeställare. Det är helt visst på det sättet som den antidemokratiska propagandan effektivast bemötes. Gärningar tala dock i längden ett starkare och mera övertygande språk än floskler och lögn.

Även under innevarande riksdag har Möller kunnat inregistrera betydande framgångar. Arbetslöshetsförsäkringen — ett problem som han brottats med i så många år — har vunnit kamrarnas bifall, och vad som alldeles särskilt glädde honom var säkerligen ersättningen åt blinda, där han — motionär i frågan redan 1930 — lyckades få igenom ett beslut, som innebär att vårt land på ett sätt som kanske intet annat i världen löst frågan om social omvårdnad av dessa våra olyckliga medmänniskor.

Det blir bortåt 2,000 personer, som på detta sätt får ett uppmuntrande och välkommet handtag av staten.

Denna Möllers med lyckligt resultat genomförda framstöt för en av olyckan hem sökt grupp medborgare är signifikativ för hans gärning. Hela hans strävan har gått och går ut på att på detta sätt omvandla samhället, att så långt möjligt komma tillrätta med nöd och elände. Han har som redaktör för Tiden och för Soc.-D., som broschyr- och bokförfattare och på många andra sätt haft ett stort och avgörande inflytande i teoretiskt avseende. Som chef är han rättvis, älskvärd och sprider omkring sig ett smittande intresse för uppgifterna. Han sporrar sina medhjälpare utan att hetsa. Hans vänfasthet har varit en styrka för många, ej minst för de yngre bland partifolket. Främst står dock i dag vad han gett som den främst ansvarige för kampen mot arbetslöshetens hemska spöke, inför vilket en hel värld darrar och darrar. Gustav Möllers insatser på socialministerposten skall en gång, då förnuftet åter kommer mera till heders, vinna ett ännu allmännare erkännande. Han har under dessa bistra år utfört en i verklig mening fosterländsk gärning.

Väl betjänad blir den

som rekvirerar malt-
och läskedrycker från

Bryggeri-a. b. KRONAN

Ordertelefon: Sundbyberg 42 & 308

EN SMULA KLARHET I FÖRVIRRINGEN!

EN BOSTADSDAG I STOCKHOLM

upplevde med rätta de socialdemokratiska kvinnoklubbarna i Eskilstuna, Nyköping, Katrineholm m. fl. samhällen nära Stockholm, då de gemensamt först besökte utställningen Standard 1934 och sedan på välvillig inbjudan från H.S.B. gjorde en rundvisit i dess nya kvarter vid Fredhäll.

Framtidens möbler; Finska plywoodstolar och dito bord.

I den mån en bohags- och bostadsutställning kan anses inverka på utvecklingen i rätt riktning är den också motiverad. Detta förutsätter givetvis en sakkunnig, opartisk och sträng jury som hänsynslöst kan gallra ut eller godkänna föreslagna utställningsföremål.

Denna sakkunniga jurys utdömande respektive godkännande kan onekligen ge de senare ett visst reklamvärde och härigenom stimulera till en ökad försäljning av goda varor.

Standard 1934 är en sålunda ordnad utställning. Tidpunkten har troligen ansetts vara lämpligt vald med hänsyn till den åter igångsatta byggnadsindustrin samt även till den ljusning i konjunkturerne, som man ansett sig kunna konstatera.

En annan motivering för denna utställning, som kanske icke uttalats, men som icke desto mindre torde vara ganska påtaglig är, att den utveckling av bohagets och bostadens utformning som efter Stockholmsutställningen 1930 kunnat förmärkas, icke följt de anvisningar som där gavs. Man kan gott säga att i många fall hela den ursprungliga idén förfuskats och att en korrigerig är nödvändig. Sedan den privata företagsamheten gjort funktionalismen till en ny modestil, ur vilken profit kunnat utvinnas har en allmän begreppsförvirring uppstått. De nya affekterade mondana funkismöblerna äro ofta minst lika falska och oäkta som de gamla stilmöblerna. Att bringa en smula klarhet i denna förvirring är en uppgift för Standard 1934.

Beträffande de utställda bostäderna utgöra dessa en av de påtagligaste nyheterna sedan Stockholmsutställningen.

Den nya keramiken bland det bästa av Standard 1934.

En interiör från arkitekt Sven Markelius kollektivhus.

Samhällsförhållandena ha gjort, att det problem som de sista åren kanske mest sysselsatt arkitekterna är att inom minsta möjliga kub pressa in en dräglig familjebostad. Denna utveckling ger en bedrövlig bild av samhällsutvecklingen, speciellt när därtill kommer, att icke ens dessa små bostäder löser frågan om de mindre bemedlades bostadsförsörjning och givetvis icke alls tar någon hänsyn till de arbetslösa.

Om man över huvud kan bortse från dessa missförhållanden måste man konstatera, att de utställande arkitekterna löst den rent matematiska sidan, utnyttjandet av kuberna, på ett utomordentligt sätt. Speciellt gäller detta Kooperativas byggnad och den lägenhet som ritats av arkitekterna Nils Ahrbom och Helge Zimdahl samt civilingenjör Stig Ödéén. Kooperativa Förbundets arkitektkontor har dessutom roat sig med att möblera bostaden med omväxlande gamla och moderna möbler och har därmed visat att de gamla utmärkt låta sig förenas med den moderna miljön, ja t. o. m. bättre komma till sin rätt än i en gammalmodig och orolig miljö. De ljusa släta väggarna understryka mer deras egenart.

En bostadstyp som mera anknyter till de nya samhälleliga förhållandena är arkitekt Sven Markelius kollektivhusvåning som även presenteras på utställningen. En av Bibi Lindström utmärkt ordnad reklamvägg sätter besökaren in i kollektivhusets idé och uppgift att skapa en ny bostadsform för de familjer, där både mannen och hustrun har arbete utom hemmet. Det är samhällets uppgift att skapa möjligheter för en sådan familjeform, bostadsformen är löst. Det kapitalistiska samhället tycks icke vara hågat att lösa frågan om den gifta kvinnans rätt till självförsörjning, men det är knappast den arbetsvilliga kvinnans fel. Hennes rättmätiga krav är emellertid att frågan löses.

Den utomordentligt bekväma och vackert ordnade våningstypen med sitt stora vardagsrum, sin lilla rationellt inredda kokvrå med mathissen från centralköket och den från grannars insyn skyddade balkongen ger ett både modernt, rationellt och hemtrevligt vilsamt intryck. Arkitekten har tydligen lyckats leta upp de enklaste och vackraste av N. K:s möbler. Bostaden utgör ett av de nya tillskotten sedan Stockholmsut-

ställningen och borde beses av alla dem, som misstro kollektivhusidén.

Utställningen i övrigt, som ordnats av utställningens arkitekt Sven Ivar Lind efter funktionsgrupper och med en viss pedagogisk avsikt fyller sin uppgift att ge såväl försäljare som allmänhet en riktigare uppfattning om, vad som är god standard.

I vissa fall hade man nog önskat en något strängare jury.

Det är ganska typiskt att konstatera, hur i allmänhet de firmor, som vända sig till en förmögnare klass, ha de mest affekterade utställningsföremålen.

Sålunda har N. K. från Stockholmsutställningen 1930 ingenting lärt och ingenting glömt. Man förvånar sig dock över att som förut nämnts i kollektivhusvåningen finna en del acceptabla möbler.

Kooperativa Förbundet, som vänder sig till en annan klientel har en oändligt mycket mer sober och i konstnärligt hänseende vida överlägsen standard på sina utställningsföremål. Den dyrbara mondäniteten saknas.

Svenskt Tenn är däremot en firma som håller hög konstnärlig standard även på
(Forts. å sid. 27.)

Anna Lenah Elgström

skriver om

**Roosevelts
rekonstruktionsplan,
dess sociala verkningar,
de stora amerikanska
kvinnoklubbarna,
arbetarförhållanden
i U. S. A.**

m. m., m. m. i sin nya bok

**U. S. A.
I ÖRNENS TECKEN**

6: 50

BONNIERS

EN BARNTEATER I VARJE SKOLA

blir man benägen att sätta upp som ett mål efter att ha lärt känna den unga teater bilderna här äro hämtade ifrån. Sällskapet heter Kottarna och är det yngsta bland amatörgrupperna i den nu riksbekanta scenstudion i Älsten. Men fråga är om inte småherrsskapet tar priset. Deras ledare doktor Mathey Schischkin säger också att barnen utgöra det lättaste materialet, därför att de oreserverat skänka sin hängivenhet åt verksamheten. Så har han dem också i sin hand. Det är med knapp nöd mammorna lyckas få dem hem till middagsmålet. Men deras tid blir inte bortspild, varken när det gäller hälsan eller framtiden. Barnen lära sig en rätt andning, de få en allsidig kroppsrörelse — och de spela minst av allt teater. Teatern har för dem blivit medlet att hitta rätt på sig själva, de är oemotståndliga i sin daggriska naturlighet. Envar är en liten personlighet, som här får fritt spelrum. De ha upptäckt varandras specialtoner — humoristen, drömmaren, den robusta, den veka, den moderliga, den hjälplösa — och själva kombinerat ihop denna till en egenartad orkester. När ridån går upp ser man en skara mer eller mindre stojande barnungar. Så ropar en av dem: Vem läser här något i dag? — Du måste — jo, du måste, vädjas i korus. Och ur flickhögen stiger fram en liten lintott, som läser dikter om naturen. Nej hon läser inte. Hon målar rika skälmsk och glittrande med ord och rörelse den växande plantan, det fallande regnet, de farande molnen och fjärlarnas lek så att publiken av vinterfrusna vuxna sitter förtrollad i illusionen av sommarens ljuvlighet. Två nya töser rycka fram i en duett om mamma-bekymmer. Och så går turen runt. Alla äro likvärdiga. Till sist förenar sig hela truppen i ett sagospel, där såväl text som spel är improviserat. De plockar lätt och lekande med sina nydiktade repliker som med andra byggbitar. Ett ypperligt sätt till att hjälpa barnen över blyghet och hämningar — och därmed också de neuroser, som orsakas av svårighet att hävda sig. De lära sig här tydligen att bli kvicktänkta och ordfyndiga, att nyansera sin stämmor och ansikten — med ett ord att utnyttja det rika instrument en människa har i sig själv samtidigt de få leva sig in i den ädla konst som all äkta teater är.

NYAMATÖRKURS I SOMMAR

Den första utbildningskursen för teateramatörer som förra året var anordnad på Wendelsbergs folkhögskola uppvisade ett sådant överraskande gott resultat att alla skäl talat för en liknande kurs även i år. Det under året bildade Amatörteaterns riksförbund (AtR) ställer sig nu i spetsen för sommarens teaterskola, som även denna gången förlägges till det vackra

... för alla Edra klädningar finnes en **TRETORN** sommarsko.

"32"

Helt vita eller grå eller beige med brun garnering, halvhög eller låg klack.

Storl. 35-42 28-34 25-27
Kr. 4:50 3:75 3:25

INGA

Helt vita eller beige med brun garnering, halvhög eller låg klack.

Storl. 35-42 28-34
Kr. 5:- 4:-

GRETA

Helt vita eller vita med blå eller svart garnering.

Storl. 35-42 Kr. 5:-

KERSTIN

Helt vita eller vita med blå, röd, brun eller svart garnering.

Storl. 35-42 Kr. 5:50

RONNY

Helt vita eller vita med blå eller röd garnering, halvhög eller låg klack.

Storl. 35-42 Kr. 6:-

WEEKEND

Med nätsmörting, helt vita eller vita med blå, röd, brun eller svart garnering.

Storl. 35-42 Kr. 6:-

TRETORN

Sommarskor

TALKÖREN SOM DEBUTERADE OCH BLEV ÅTALAD AV POLISEN, OCH I FORTSÄTTNINGEN BEFANN SVÄRDIG UPPTÄDA I KYRKAN

När vår kamrat Viran Wallström, Sundsvallsklubbens ordförande efter Disa Västberg, en vacker majdag befanns vara i Stockholm, passade Morgonbris på att fråga hur det gick sedan med den där talkören, som Aftonbladet smällde upp decimeterhöga rubriker på löpsedeln om, när den i vintras debuterade på ett kommunmöte, där Statsministern talade.

"Vingarna' har blivit både större och star-

Wendelsberg under tiden 2-11 augusti. Här kommer red. Edv. Alkman att föreläsa om Amatörteatern och den stora dramatiken, dir. Gösta M. Bergman om dels Riksteatern och amatörteatern och dels Amatörteaterns studierarbete, rektor Justus Elgeskog om Amatörteaterns repertoar, kamrer Wilhelm Frisk om amatörteaterns organisation, d:r Per Lindberg om Regiproblem, skriftställaren Ture Nerman om Deklamationsrepertoar, d:r Schischkin om Grundprinciperna i amatörteaterns arbete, och regissör Alf Sjöberg om Belysnings- och dekorationsproblem. Vidare upptar programmet regiinstruktion, skådespelsanalys, andningsteknik, talteknik och sång, plastisk maskering, scenteknik, massdeklamation.

Kursbestyrelsen, som utsetts av Amatörteaterns Riksförbund, består av: d:r M. Schischkin (ledare för kursarbetet), rektor Justus Elgeskog (ledare för kursens organisation), kamrer Wilhelm Frisk (kursordförande), Amatörteaterns Riksförbunds ordf., red. Ernst J. Lundqvist, Svenska Landsbygdens Ungdomsförbunds riksombudsmann, Rikard Persson, sekr. i ABF:s Teaterkommitté, dir. Gösta M. Bergman, studieledaren i Socialdemokratiska ungdomsförbundet, Ivan Ohlsson, och Godtemplarordens riksstudieledare, folkskollärare G. A. Ljungberg, Riddarhyttan.

Anmälan skall ske före 1 juli: Villkor för deltagande i kursen: Kursavgiften, som inbegriper undervisning, logi, mat, men ej resekostnad, är kr. 100:- och erlägges vid kursens öppnande. Alla övriga upplysningar lämnas efter hänvändelse till Wendelsbergs folkhögskola, Mölnlycka.

kare sedan dess, vågar jag nog säga, svarar hon med ett ljusst och förhoppningsfullt leende. "Det var inte så dåligt handtag vi fick med den reklamen."

"Hur kom du att intressera dig för massdeklamation och talkör?" frågar Morgonbris, som gärna såg att det funnes många lika initiativrika klubbister i landet. "Var hörde du talkör först?"

Det var hos esperantisterna hemma, som för ett par år sedan hade en liten talkör. De hade fått impulsen från doktor Schischkins talkör, men som då egentligen mera var massdeklamation utan rörelser. Jag blev i alla fall imponerad och gick därhemma och grubblade över hur jag skulle kunna komma i kontakt med ledarna hos doktor Schischkin. Det är långt mellan Sundsvall och Stockholm för fattiga klubbar. Men samma vår kom jag till Fogelstad och där hade rektor Honorine Hermelin, som sedan länge varit intresserad, arrangerat och inövat texten till några dikter av Edit Södergran, med årets kursare som läste dem vid den minneshögtid, vilken hölls i skolan på 10-årsdagen av Edit Södergrans död. Intrycket blev djupt och oförglömligt. Det var 1932. På våren 1933, när jag var nere i Stockholm träffade jag doktor Schischkin helt plötsligt en kväll på Konserthuset, där även en talkör medverkat. Vi gingo direkt till gamla Borgarskolan där "Fåglarna" repeterade på "Bra människor" och samma kväll sade d:r Schischkin att jag var välkommen ut till hans studio. Det behövde han inte säga mer än en gång. Jag blev en flitig besökare både ute i scenstudion i Ålsten och på amatörernas teaterrepetitioner. På den vägen kom jag också i kontakt med Hyresgästernas "Viljor" och andra talkörer.

När jag sedan fick höra om den planerade kursen vid Wendelsberg förra året tänkte jag: Det vore något för mej. Fick ett stipendium från Kvinnoförbundet som hjälp — och så reste jag, och kom tillbaka efter en kort men intensiv kurs på

**Köp modernt —
Köp billigt —
Köp i »TEXTIL»**

Specialaffär för tyger.

Kungsgatan 32 - Göteborg

io dagar full av idéer och uppslag och intresserad av att kunna skapa någonting. Kommer hem till Sundsvall, undrar var jag skall få material från, talar med några kvinnoklubbister som bli intresserade och gå med. Vi gick upp till ungdomsklubben, tog upp frågan till diskussion om den var intresserad av att bilda en talkör. Ungdomarna hade haft en förut, en kortare tid, men den hade lagts ned. Intresset fanns alltså, en klubbist fick i uppdrag att ta upp namn och det blev 20 stycken. Jag hade fått material! Efter ett par veckor var vi i gång. Det var oerhört svårt i början, man förstod inte riktigt vad det skulle bli, med disciplinen var det så och så, när man skulle samlas halvåtta kunde det hända att man var något så när samlade halvtio på kvällen. Men det fanns några med det rätta intresset som höll det hela samman något så när, och repetitionerna fortgingo. Vi siktade på Statsministerns stora möte i Stadshussalongen, och försökte bli färdiga med ett par saker till dess. I våra för kvällen nya gröna blusar med vita vingar debuterade vi så med till synes god framgång — och med ty åtföljande åtal.

Efter utredningen befanns det ju sedan att vi hade samma rätt som andra körer och grupper att ha en enhetlig kostym, då det samtidigt blev klarlagt att vi i talkören hade flera medlemmar som icke alls tillhörde något parti varför våra blusar icke alls kunde kallas för "politisk uniform". Intresset blev i alla fall väckt och sedan dess ha "Vingarna" varit engagerade vid ett stort antal möten, föreläsningar och välgörenhetstillställningar och dessutom ha vi haft en egen "kväll" med 400 personer som åhörare. I Sundsvalls kyrka medverkade vi vid "Midälvs spelen" i vintras då vi läste Sorgebudet av Fröding, Töcken av Harry Martinsson och Hjältarna av Karl Asplund. Särskilt om Töcken skrev en tidning att vi givit den en plastisk och konstnärligt förnämlig tolkning.

Men mellan varje offentligt framträdande måste det arbetas och åter arbetas. Gruppvis studera medlemmarna talteknik för fru Hundt-Österlund, som visat våra strävanden det varmaste intresse. Vi har också haft tur att vinna goda sjungande krafter och fått mycken hjälp av ABF:s sångledare Sven Bergman.

— Äro ni anslutna till ABF? Ha ni stadgar och sådant också?

Som Scensällskapet Vingarna äro vi anslutna till ATR — Amatörteatrarnas riksförbund. Naturligtvis ha vi stadgar och där kan man läsa att sällskapets ändamål är bedrivande av amatörteaterverksamhet med massdeklamation som huvuduppgift, samt att vi skola söka stimulera intresset för god amatörteater i vårt distrikt.

Till detta vill jag personligen tillägga att

Möt solen
med

GAHNS
FARÉNA

Huden behöver nu sin omsorgsfulla vård med Gahns Faréna olja och friluftscrème. Bland välgörande ämnen ingå i dessa preparat även olivolja och kolesterolin. Olivoljans välgörande och förskönande egenskaper äro sedan gammalt kända, då däremot förekomsten av kolesterolin är något nytt. Dess verkan är av definitivt helande art och på grund av dess egenskap att lätt absorberas av huden, uppnås resultat efter ett fåtal behandlingar. Bevara en frisk hy oberoende av klimatförhållanden med Gahns Faréna

olja
friluftscrème
havrecreme

Använd

DAGRO

den koncentrerade naturbuljongen

FÖR MATLAGNING

Två typer:
OX- & HÖNS

på sommarnöjet
vid camping
i motorbåten
på fotvandringen

EFTERFRÅGA "DAGRO" HOS EDER HANDLANDE

DAGROMA AKTIEBOLAG

Nybrokajen 7 - Stockholm - Tel. 20 92 26

jag ser som en mycket viktig uppgift i detta, att ungdomen får något som är deras eget att arbeta för och få känslan av att skapa något själva och inte bara behöva ta emot det som är fixt och färdigt av andra. Här, genom arbete med massdeklamation och teater få de, som jag sade, själva ge ut något ur sitt inre och ska-

pa något — något som så griper in i deras själsliv att de utvecklas och få större förståelse för de andliga värdena. Vad man särskilt lägger märke till under vårt arbete, det är att självdisciplinen och kamratandan hos ungdomen utvecklas. Man känner en gemenskapsanda för kamraterna inom gruppen, som i sig själv kan bära

fröet till en förståelse för den gemensamma samhällskampen, som jag tror mycket få av våra ungdomar i klubbarna ännu kommit fram till.

Jag tror att vårt arbete i sista hand blir till en positiv fostran för oss alla. Vi lär oss känna ansvar och få respekt för varandras värden — vilket väl är den största förutsättningen för mänskligt framåtskridande. Det går inte fort att nå ett resultat, men tiden är vår och vi söka ge vårt allra bästa.

Lycka till i fortsättningen, säger Morgonbris, som med glädje och intresse följer Vingarna och andra unga människors strävan att slå vakt om andliga värden.

— Tack, tack, säger Viran Wallström. Och så försvinner hon med Norrlandståget. Hem till nytt arbete och nya repetitioner . . .

E. S.

SORG I ESKILSTUNAKLUBBEN

En av Eskilstuna socialdemokratiska kvinnoklubs äldsta och hängivnaste medlemmar, Ida Adamsson, har gått ur tiden. Med Ida Adamsson bortgick en energisk och verksam kvinna. Inom den socialdemokratiska kvinnorörelsen och även inom den socialdemokratiska rörelsen i övrigt, har hon nedlagt ett redligt och hängivet arbete under många år.

Då Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb bildades 1901 var Ida Adamsson med och blev då suppleant i styrelsen. Sedermera blev hon styrelseledamot och slutligen ordförande i klubben, vilken post hon innehade med heder 13 år i följd. Då Södermanlands soc.-dem. kvinnodistrikt bildades för 12 år sedan, var hon de första åren distriktets ordförande.

Hennes intresse för sociala frågor var stort och brinnande. För många år sedan förde hon fram tanken på ett hem för ogifta mödrar. Uppslaget låg visserligen och grodde i många år innan det slutligen förverkligades med "Födelsedagsgåvan". Hon tillhörde allt ifrån föreningens bildande styrelsen och var vid sin död dess hedersledamot.

Inom fattigvården har Ida A. nedlagt ett mycket gott arbete. Så var hon under ett 10-tal år fattigvårdare, ett uppdrag, som intresserade henne mycket och vilken post hon innehade långt efter sedan hennes hälsa var bruten. Även inom nykterhetsnämnden har hon nedlagt ett intresserat arbete. Den kooperativa kvinnogillesrörelsen liksom kooperativen över huvud taget utgjorde likaledes ett av hennes stora intressen.

Ida Adamsson var i sin krafts dagar en rörlig och energisk kvinna, som icke avskräcktes av besvärligheter och motstånd. Tvärtom eggade det henne till nya ansträngningar. Ofta missförstådd och hänad, dagtingade hon dock aldrig med sin övertygelse.

Nu är hon borta. Må vi med tacksamhet minnas hennes insatser för vår rörelse. Frid över hennes minne!

*

Ida Adamssons jordfästning ägde rum å Nya kyrkogården i Eskilstuna. Eskilstuna-

Det mörka smörgåsbrödet

UPLANDSKUBBEN

har vunnit ständigt ökad efterfrågan på grund av sina förträffliga egenskaper. Hälsosamt, näringsrikt och hållbart bevarar det sin goda smak till sista skivan.

BARNENS FAVORITBRÖD!

UPLANDSKUBBEN A.-B.

Stockholm - Telefon 5353 80
Postadr. Essingen

STOCKHOLM:

GÖTEBORG:

<p>Tandläkare Per-Einar Fryklöf Sven Rinmangsgat 3, Stockholm. Tel. 53 42 46.</p>	<p>Armstrongs Manufaktur & Mattaffär Kusttorget Göteborg känna de flesta till, gör Edra inköp där och Ni blir belåten. Ni vet nog varför!</p>	<p>Husmödrar köp glas och porslin i Majornas Bosättningsmagasin Karl Johansgatan 38, Göteborg. Tel 42 893</p>	<p>ÄRADE DAMER glöm ej att Ni NU som FÖRR alltid erhålla stan's billigaste priser vid Edra inköp hos oss. Vi föra 1000-tals för hemmet och det dagliga bruket nyttiga artiklar. A.-B. Carl Johansson Kungstorget 2, Göteborg</p>
---	---	--	---

klubbisterna, med florbehängd fana följde henne. Kransar nedlades bl. a. från Eskilstuna Fattigvårdsstyrelse, Soc.-dem. kvinnoklubben, Södermanlands soc.-dem. kvinnodistrikt, Koop. kvinnogillet, Eskilstuna Konsumtionsförening, Föreningen Födelsedagsgåvans styrelse, Soc.-dem. kvinnoklubben i Aker, vars stiftare hon var, Medborgarförbundet m. fl.
Vänner till den avlidna hade i stället för blommor ihågkommit "Födelsedagsgåvan" med kontanta bidrag.
Efter den högtidliga jordfästningen fördes kistan till Örebro Krematorium för att undergå eldbegängelse.

E-n.

VASASTADENS SOC.-DEMOKRATISKA KVINNOKLUBB

höll 15-årsfest på lördagen. Festen öppnades med ett hälsningsanförande av ordföranden fru Reidler.

I det gedigna programmet märktes föredrag av riksdagsman Tage Erlander, som talade om dagsaktuella politiska frågor. Fru Signe Vessman gav i ett föredrag en återblick på de gångna 15 åren. Hon framförde förbundets varma hälsning och tack till klubben för trogen vakthållning vid alla tillfällen.

Vidare förekom uppläsning av en prolog över klubbens 15-åriga tillvaro, författad av klubbmedlemmen fru Elsa Karlsson och mottagen med ovationer.

Sång utfördes av konsertsångare Oscar Sjöberg och deklamation av fru Mårtensson, vilket allt mottogs med förtjusning.

Under festens lopp framfördes hälsningar från Gustav Vasa och Matteus socialdemokratiska föreningar, med tack för gott samarbete och önskan om god fortsättning. Även från Stockholmskvinnornas distriktsstyrelse framfördes hälsningar och lyckönskan.

Den synnerligen lyckade och angenäma festen avslöts med Internationalen.

Ur den ovannämnda prologen må anföras följande strofer:

Femton år. Med blicken framåt
vi vår del av vägen röjt.
Femton år. Med öppna sinnen
nya tegar klubben plöjt.
Hemmets ro och stridens vaka,
vägen, som vi ej försaka.

Ständigt längre. Ej vår fylking
får i missmod sakta stegen.
Frejdigt framåt. Vida världen
likaväl som egna tegen
är vår fria vädjobana,
där vi bättre framtid dana.

Alla aktiva. Alla gemensamt
vägen vi valt villigt vi vandra.
Ingen för hög och ingen för ringa
styrkan är störst, när vi stödjda varandra.
Gå vi till värvet i trosvissa skaror,
trotsa vi tvivlets och missmodets faror.

DAMPUBLIKEN

**sätter också stort värde
på S. A. R. A:s goda kök**

Runmärkt

Vårt bästa

MJÖLKCENTRALEN

Lantmännens mjölkförsäljningsförening up a

FANINVIGNING I VARBERG

Varbergs soc.-dem. kvinnoklubb har haft fest med anledning av sitt 15-årsjubileum och i samband därmed invigdes klubbens fana. Efter ett par musikstycken höll klubbens ordf. fru Gerda Persson en historik över klubbens verksamhet, varpå följde deklamation av fru Vera Albrechtsson. Där-efter höll arbetarkommunens ordf. herr Nils Nilsson högtidstalet, vari han framhöll det nya samlingsstecknets symboliska betydelse och bjöd tackelset falla. I samband med faninvigningen utfördes en sångtablå av några av kvinnoklubbens medlemmar. Den nya fanan upptager förbundsmärket samt klubbens namn och årtal.

G. P.

JUBILEUM I RÅSTAHEM

Dess socialdemokratiska kvinnoklubb har firat sin ettåriga tillvaro med ett festligt samkväm på Konditori Rosenberg, Ulriksdal. Efter hälsningsanförande höll kvinnodistriktets ordförande fru Sara Andersson ett längre och med stort intresse emottaget föredrag om kvinnans ställning i samhället. Tal. berörde även kvinnans insats i det politiska livet. För kvinnan gäller det att sida vid sida med mannen kämpa för socialismens sak. Efter föredraget, som avtackades med livliga applåder, följde sång och musik. Den muntrare delen av programmet utgjordes av en radiokabaret av hr O. Hedberg, vilken satte den fulltaliga publikens skrattmuskler på hårda prov. Under dansen underhöll herr och fru Hedberg ytterligare med duetter och kupletter och då man vid midnattstid skildes, voro alla ense om att ettåringens födelsedag värdigt firats.

CARNUSOL rengör och polerar möbler m. m. utan att lämna fett efter sig.

GÖTEBORG:

Besök

E. Olofssons

Herr- & Damfrisering
Karl Johansgatan 45, Göteborg. Telf. 48045.
Billiga priser. Human behandling.

Göteborgs stads

Födelsekontrollbyrå

på

Barnbördshuset

öppen måndagar 6-7

KVINNODAGAR I BLEKINGE

Fyra jubileumsfester

I början av april höll Blekinge kvinnodistrikt sin årskonferens, klubbarna i Hällaryd, Karlshamn och Ronneby 25 årsjubileer och klubben i Högdal 10-års fest. Konferensen, som förutom ombuden be- vistades av ett hundratal medlemmar jämte inbjudna representanter från partiet och ungdomsrörelsen, präglades av bästa stämning. Verksamheten hade varit mycket livlig under året. Distriktsordf. Sofia Persson omvaldes. Till sekr. och studieledare valdes Inez Palmgren och till kassör omvaldes Anna Olsson. Agitationen och frågan om representationen till förbundets kongresser diskuterades ingående. Tvenne stipendier till kurser vid folkhögskolor utdelades.

Konferensdagen avslutades med Högdalsklubbens 10-års fest som fick ett mycket lyckat förlopp.

Dagarna efter konferensen höllos ståtliga jubileumsfester i Karlshamn och Ronneby. Hällarydsklubben hade förenat sig med Karlshamns-klubben för firandet av sin 25-åriga verksamhet och den i 25 år fungerande ordf. Johanna Ljungström blev varmt hyllad.

Ur Karlshamnsklubbens berättelse kan nämnas att klubben hållit 350 möten under medverkan av ett hundratal olika talare. Med största intresse har klubben omfattat partipressen i länet och Morgonbris. På en mängd andra områden har klubben gjort värdefulla insatser. Distriktets ordf. och kassör voro med när klubben startade.

Ronnebyklubbens fest var lika ståtlig. Historiken över klubbens verksamhet vittnade även om ett oavbrutet energiskt arbete för kvinnornas värvande och förtroende till upplysta anhängare och arbetare för de socialdemokratiska principerna. Även denna klubb har verksamt understött partipressen i länet. Fru Ida Nilsson vilken tillhört klubben sedan den bildades, hyllades jämte flera pionjärer som likaså under år nedlagt ett gott arbete för klubbens verksamhet.

Absolut oskadligt för ytan. Pris pr flaska Kr. 1:25
Säljes i alla Färg- och Kemikalieaffärer.
Fabrikanter: **WINGÅRDS, MALMÖ**

RUMFORD
bakpulver

— **hälsosamt,
fritt från
bismak.**

Standard 1934... Forts från sid. 19

sina dyrbara föremål. Den har emellertid även anledning att ta sig i akt för en viss lust till raffinemang, som tanjerar det affekterade. Det svenska glaset står nog alljämt högt men det är nu så uppreklamerat att man nästan vägrar skriva mer där-om. Frågan är om inte glasfabrikationen vilat lite för länge på sina lagrar här i landet. Man väntar på nya tag. Silvret har nu aldrig under de senare åren varit något att hurra för i Sve-

rige, och man hurrade knappast för de utställda silverpjäserna på utställningen. De voro i genomsnitt varken riktigt bra eller riktigt dåliga men smakfullt tråkiga.

Beträffande porslinet var den gamla modellen med en blomma i mitten eller en rand i kanten i majoritet, dock fanns det några glädjande försök till vackert enfärgade serviser, tyvärr brast det i dessa formen, men tendensen lovar gott.

En utomordentlig utställning presterade A-B Nittsjö Stenkärlsfabrik med dess i formen rena och förenklade lerkärl. Bästa montern i keramikavdelningen.

Textilierna tycks även ha utvecklats åt rätt håll, och det fanns utomordentligt vackert komponerade mattor till icke allt för höga priser.

Den tekniska delen av utställningen, hushållsmaskinerna och de byggnads-konstruktiva elementen som utställas utmärka sig genomgående för sin höga standard. Man kan bara beklaga, att så få ha möjlighet att utnyttja dem.

Det är lika synd om dammsugarförsäljaren, som får springa i trapporna för-gäves som om husmodern som inte har råd att köpa någon dammsugare. Båda

SKOMAGASINET IDEAL
Jyellberg & Co.
MASTHUGGSTORGET
GÖTEBORG

äro offer för samma vansinniga samhällsorganisation.

Det är givet att på denna stora utställning finnas många vackra föremål som här icke närmare angivits. Denna anmälan gör endast anspråk på att ge uttryck för ett rent personligt intryck efter en ganska hastig överblick och möjligen att väcka nyfikenheten. Utställningens uppläggning, syfte och de utställda föremålen äro värda minst ett besök. Kanske kan Ni vinna en hel vardagsmöbel efter eget val i utställningens möbleringspristävlan.

Viking GÖRANSSON

FÖRST
på
inköpslistan

Kellogg's Corn Flakes bör alltid stå först på Eder inköpslista. De äro faktiskt så behändiga att ha i skafferiet och ta till, när man vill göra i ordning något i en hast. — Kellogg's Majsflingor äro alltid färdiga att serveras till frukost, mellanmål eller till kvällen, när man vill ha något lätt att äta.

Corn Flakes med lingon eller äppelmos samt mjölk borde Ni verkligen försöka — det är både billigt och gott. Tack vare Kellogg's patenterade förpackning hålla sig flingorna alltid färska och frasiga. Köp ett paket i dag! Eder handlande för dem alltid i lager.

Kellogg's
CORN FLAKES
Nu 55 öre pr paket.

PERMANENTONDULERING
10 KR.

Liliesjöös

den gamla välkända damfrisörfirman.

Hantverkareg. 85, tel. 50 55 85, Varvsg. 14, tel. 43 20 83.

**ett kvinnligt
hjalteepos**

Nils Beyer i Soc.-Dem. om

Ellen Michelsen
7 kvinnor

ur den ryska revolutionens historia.

En bok för folkets kvinnor.
Margit Palmær i Morgonbris.

Boken om de sju kvinnorna i Rysslands historia bör få massspridning, den är en utomordentlig historisk skildring av människornas kamp mot våld och förtryck.

Maja Björkman i Frihet.

Erhålles i varje bokhandel.

Organisationer och bokförsäljare erhålla 30 % rabatt då minst 5 ex. rekvireras mot postförskott direkt från förlaget. Hft. 3:75 inb. 5:75

Axel
Holmströms
Förlag
Stockholm

GOD BILEKONOMI

kräver i första hand fullgott motorbränsle men dessutom snabb och pålitlig service av Eder bensinleverantör. "BP"-märket innebär garanti för bådadera.

Svenska Bensin & Petroleum Aktiebolaget BP

70 ÅR

FRU AUGUSTA PERSSON har fyllt 70 år, och i anledning därav uppvaktats av klubben med blommor och en summa pengar samt minnesverser. Augusta Persson är en av de unga sjuttioåringarna, alltid glad och vaken för klubbens arbete. Och vi önskar henne en lugn ålderdom efter en lång levnads mödor, och hoppas att än i många år få se henne ibland oss.

60 ÅR

MATILDA ANDERSSON, Alsten, sedan ett trettiotal år tillbaka medlem av Stockholms Allmänna kvinnoklubb, har fyllt de sextio och rikt och hjärtligt hyllats av vänner och kamrater. Klubbstyrelsen bl. a. uppvaktade med en förnämlig gåva och blommor från klubbkamraterna och vänskretsen presenterade reskassa till deltagande i Morgonbris Londonfärd.

50 ÅR

har fru OLIVIA VENNERHOLM, Sjögestad, fyllt. Fru Vennerholm tillhör den lilla elittrupp som troget höll ut i Mantorps kvinnoklubb och här nedlade ett intresserat arbete inom klubben. Hon var bland annat dess sekreterare i tre år. Förutom uppdrag inom Sjögestads arbetarkommun bekläder hon flera platser inom Biodlarnas förening, vars intresserade medlem hon också är.

Vi tillönska 50-åringen hälsa och krafter till det arbete som är henne så kärt.

E. A.

MILITÄRLINNEHANDDUKAR TILL VRAKPRIS!

Vi ha ett restparti av dessa omtyckta svenska handdukar, storlek 48x70 cm, 60 % hellinne, 12-skaft, liknande gamla sortens hemvävda dräll och nästan outslitliga, som vi trots stegrade priser, vraka bort till

Endast 39 öre pr st. + På några månader förra året sålde vi 200.000 24 st. minsta parti som exp. (48 st. franco). Full belåtenhet eller alla pengarna åter garanteras.

OBS! Vi äro ensamförsäljare för dessa handdukar. De få ej förväxlas med utländska. Namnet är lagligen skyddat och efterapningar beivras. Varje dussförpackning försedd med lagl. registrerat varumärke.

Men skriv i dag om Ni vill vara med om dessa otroligt billiga priser.

SMÅLANDS PARTILAGER, Jönköping 59 Tel. 380, 757.

Härligt läskande

Saftiga och delikata

Nu äro de söta, härliga Sunkist apelsinerna här igen. Köp dem och njut av dem nu, när Ni kan få dem. En hälsosammare och mera uppfriskande sommarfrukt finnes icke att få.

Finnas överallt där god frukt säljes. Namnet "Sunkist" är stämplat på varje apelsin.

Sunkist
"apelsiner"

DÖDEN SKÖRDAR

En av Gusum-klubbens medlemmar, fru Gunhild Karlson har avlidit i en ålder av 46 år. Kamrat "Gullan" gick in i klubben vid dess bildande för tre år sedan. På grund av sjukdom, har hon de två senaste åren ej kunnat deltaga i klubbens möten. Hon har dock alltid visat intresse för klubbarbetet och med glädje mottagit kamraterna vid besök i hennes hem. Morgonbris har hon alltid med intresse läst. Begravningen förrättades å Gusums kyrkogård. Kvinnoklubbens medlemmar bildade häck när kistan av den avlidnas fyra unga söner och två bröder bars till det sista vilorummet. En klubbkamrat frambar en sista hälsning från klubben samt nedlade en krans, varefter en sång sjöngs. Vi önska frid över hennes minne.

Rusta ut barnen till

sommarferierna med starka,
präktiga underkläder från

**Kooperativa
Syfabriken Linnéa**
Barnhusgatan 20.

tandläkare

gunnar wijkström

odengatan 90
telefon 384070

vardagar 10-1, 5-7,30 lördagar 10-1, söndagar 10-11, 12,30-1,30 (ej sommarmån.)
andra tider efter överenskom.
kostnadsfri rådgivning
klinikpriser samt dessutom 10 % rabatt till morgonbris' läsare.

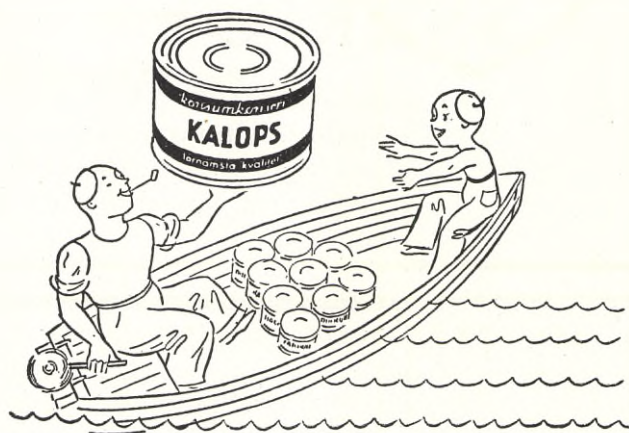
DRICK CHAMPIS

den hälsosamma kol-
syrade fruktdrycken.

Serveras överallt
DRICK MERA FRUKT

Ring Bryggerier och Vattenfabriker.
A-B ROBERTS, ÖREBRO

kvalitetskonserv för sommaren

Båtar riggas, cyklar putsas, vandringsskor tas fram –
en ny friluftstid är inne.

Till sommarstockholm kommer storköket med den
goda nyheten konsumkonserven – kvalitetskonserven!

Finaste råvaror, stekta eller kokta, med utsökta in-
gredienser – det är nån'ting för aptiten!

I båt, på landsvägsfärd, på sommarsemester – bjud
konsumkonserv – kvalitetskonserv – bjud

	1/2 brk	1/1 brk
Kalops	1:00	1:90
Får i kål	1:20	2:40
Rimmat lamm med rotmos	1:35	2:60
Dillkött på lamm	1:50	2:90
Hackad kalvkotlett	1:50	3:00

konsum

STUDIELEDARE!

Som tidigare meddelats har Kvinnoförbundets V.U. tillsatt Hulda Flood som studieledare för förbundet.

Om denna åtgärd skall bli till den nytta för klubbarna som V.U. avser, är det nödvändigt att även distriktets utse studieledare, vilka i intimt samarbete med förbundsstudieledaren leda studiet arbetet inom distriktet.

De distrikt som redan utsett studieledare böra snarast uppge namn och adress å

dessa. De distriktsstyrelsen, där ännu ej frågan ordnats, torde omedelbart utse studieledare samt tillställa Hulda Flood meddelande därom under adr. Partistyrelsen, Sveavägen 68.

HEMSYSTER ÄVEN I LINKÖPING?

Kvinnoklubben i Linköping har gått in för att arbeta för gemensamma måltidstimmar. Den har även medverkat till en kommitté, som skall söka få till stånd hemsysterverksamhet i staden.

BORT MED OHYRAN I SVERIGE

Efter officiella vetenskapliga och praktiska prov har **Allpås Maltinktur** antagits som besprutningsmedel mot ohyra av bl. a. Stockholms Fastighetsägareförening, diverse sjukhus och andra offentliga inrättningar.

STATENS VÄXTSKYDDSANSTALT

UTLÅTANDE

angående prövning av bekämpningsmedel.

Från firman Gustav Algård, Stockholm, har mottagits ett preparat, benämnt »Allpås maltinktur», för prövning av dess effektivitet emot vissa insekter.

Preparatet har prövats mot följande skadedjur med nedan angivna resultat:

SKADEDJUR	DÖDLIGHET GENOM	
	Gasverkan	Kontaktverkan
Myror	100 %	100 %
Vägglöss	100 %	100 %
Kackerlackor	100 %	100 %
Kvalster	100 %	—

Vid prövning av medlet mot vägglöss har det visat sig, att djuren dött av medlets gasverkan (minimidosering: 3 l. pr 50 kbm. luft-rymd) i slutet rum inom loppet av 4 timmar, medan försöksdjuren vid direkt besprutning i öppet rum omedelbart paralyserats och först senare dött, i vissa fall ej förrän efter några dygns förlopp.

Experimentalfältet den 5 maj 1934.

FÖR STATENS VÄXTSKYDDSANSTALT

Alb. Tullgren.

Fängelsedirektör Axi skriver:

»Av de preparat, som härstüdes använts vid bekämpandet av väggohyra, har Allpås Maltinktur hittills visat sig vara det mest effektiva, såväl genom sin kontaktverkan som genom sin förmåga att utveckla gas.

Tinktorens kontaktverkan är 100 % och dess gas tvingar fram väggohyran ur de mest dolda gömställen.»

Centralfängelset å Långholmen den 28 april 1934. SVEN AXI. E. Landtgren.

EFFEKTIVAST och BILLIGAST.

ALLPÅS MALTINKTUR

Tillverkare: ALLPÅS, STOCKHOLM

Dödar omedelbart vägglöss, mal, flugor, mygg, myror, kackerlackor och annan ohyra, deras ägg och larver.

1/2-literflaska Kr. 2:75, i större förpackningar Kr. 5:— pr liter. Allpås spruta Kr. 1:65.

Finnes hos välsorterade färghandlande.

Bomullsmusslin . . . 0:45 met.

Shantung till klänningar . . .	1:10 met.
Bl. Lakansväv, 1:a solkig . . .	0:80 "
Bolster, stjärnvar	0:50 "
Täcktyger	0:55 "
Malpåstyng, 80 cm.	0:40 "
Cretonger, blommiga	0:45 "
Draperityg, 90 cm., blommiga	0:75 "
Silkesflammé	1:75 "
Madrasser, stjärnvar	8:50 st.
Kuddar, glansull	2:10 "
Filtar, jacquard	6:50 "
Filtar, grå	3:60 "
Kinesiska mattor, 60×90 cm.	1:20 "
Kinesiska mattor, 70×140 cm.	1:75 "
Sängmattor, allmoge	1:— "
Satinettäckan, enfärgade	9:50 "
Allmogebordduk 130×130 cm.	2:10 "
Färdiga lakan, oblekta	1:65 "
Färdiga lakan, blekta	2:25 "
Dampyjamas, nainsook	3:25 "
Morgonrockar, storblommiga	2:60 "
Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Hornsg. 8.	

NYA PORTRÄTT AV FÖREGÅNGSMÄNNEN

I syfte att till lågt pris tillhandahålla värdiga väggprydnader till arbetarehemmen har Sydöstra Sverges Dagblad, Karlskrona, framställt porträtt av inom arbetarörelsen bemärkta män. Hjalmar Brantings porträtt har tidigare framställts, och nu ha nya porträtt utkommit av F. V. Thorsson och Axel Danielsson.

Porträtten, vilka äro i format 28×38 cm., äro utförda i tvåfärgstryck efter originalteckningar av konstnären Gust. Magnusson, Stockholm. Detta är en borgen för att porträtten i konstnärligt hänseende stå på en hög nivå.

Ovanstående bild visar porträttet av Thorsson. De övriga äro i samma utförande och format. Dessa porträtt jämte det ovan nämnda Brantingsporträttet kunna erhållas från Sydöstra Sverges Dagblad, Karlskrona. Priset är 1 kr. pr st. och återförsäljare erhålla rabatt.

GÖTEBORG:

Semesterresa till Värmland

anordnad av Göteborgs soc.-dem. kvinnodistr.

Avresa från Göteborgs C. den 8 juli, 3 dagars bussfärd med start i Karlstad den 9 juli. Reskostnad allt inberäknat Kr. 50. —. Anmälningar om deltagande plus 25 kr. sändes senast den 10 juni till FRU THERES SVENSSON Kvarnbergsg. 8, Gbg.

ELOF OLSSON, Juvelerare

Carl Johansgatan 7. Tel. 42919. Göteborg
HEDERSGÅVOR OCH PRESENTARTIKLAR
i alla prislägen.

Förlovningsringar, Reparationer
Gedigna varor. Billiga priser.

HSB

Ge barnen och hela familjen sol,
ljus, luft och hälsa hela året genom
att bo i H. S. B:s Hälsobostäder!

Bliv medlemmar i H. S. B!
Kontor: Fjällgatan 3, Tel. 45240, 45241

TRÄDGÅRSMÖBLER

i största urval och
till billigaste priser.

A/B Ferd. Sundquist & Co.

HJALMAR SVENSSONS

MJÖLKAFFÄRER

Ät på

Margareta

Hushållsskola

**KÖP
STRUMPOR
hos
JÖNSSONS**

Alla parti-
kvinnor gå till
ROSA ERIKSSON
Damfrisering
Telefon 49001
Elvsborgsgatan 24

Kappor, Dräkter
Tyger, Pälsar

STÄCK & CO
V. HAMNGAT. 13.

**DRICK EDERT
FÖRMIDDAGS-
KAFFE**

**HEDERSGÅVOR
i alla prislägen.
Adolf Landoff
JUVELERARE
Arkaden. Tel. 36801**

Partivänner i Majorna
köp frukt och
konfektyrer i
**Sigrid
Johannsons affär**
Kungsladugårdsgat. 14
Tel. 42765. Varorna hemsändas.

ÖGAT är människans
ädlaste organ.
Skydda o. vårda
Edra ögon.
Vid behov av glasögon besök
**Örgryte Glasögon
Affär (Hugo Hendén)**
Fridkullagat. 6. Tel. 20921. Gbg.

**PÅ
Meeths
Tésalong**

**VALERIUS
HANSSONS
barnkläder
bäst**

**AKTIEBOLAGET
Hjalmar
Collin & Co.**
Järnhandel
Göteborg

LINOPETERS
Göteborgs
största mattaffär.

**LÄGG FRUKT
I ERMANS
MATSÄCK**

Gillblads
damernas magasin

Måla med
**CHINALACK
Dorch,
Bäcksin & Co.**
Fernissa med
"2350"

STICKA SJÄLV
"Tre Nystan"
ger råd och
anvisningar.

B L I V M E D L E M

av Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund!

På omkring 400 platser i landet har förbundet avdelningar.

Närmare upplysningar för vinnande av medlemskap erhålles å förbundets expedition, Västmannagat. 2, n. b., Stockholm. Tel. 118882, 118886.

Ordföranden fru Signe Vessman besvarar skriftliga förfrågningar.

**KLUBBARNAS MÅNADSMÖTEN
STOCKHOLM**

KVINNODISTRIKTET: Ordf. och korresp. fru Agda Östlund, S:t Eriksgatan 122. Tel. 384462. Kassör: Valborg Ljungkvist, Karlbergsvägen 73.

ALLMÄNNA SOCIALDEMOKRATISKA: Första torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Västmannagatan 1, 1 tr. Ordf. fröken Greta Agerby, Morgonbris exp., Västmannagatan 2. Tel. 118882.

SÖDRA: 2:dra torsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Ordf. fru Ruth Gustafsson, Götgatan 60. Tel. 404986.

KUNGS HOLMEN: 2:dra fredagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan 69. Tel. 506790.

VASASTADEN: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: församlingssalen, Västmannagatan 63. Ordf. fru Elin Reidler, Norrbackagatan 72 G, 2 tr. Tel. 388262. Kassör: Fru Tona Johansson, Falugatan 24. Tel. 383163.

S:T GÖRAN: 3:dje onsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Kungsholmsgatan 104. Ordf. fru Jenny Larsson, Arbetareg. 21, 2 tr. Tel. 504755.

SÖDRA FÖRSTÄDERNA: 3:dje onsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Liljeholmens församlingshus. Ordf. fru Ester Engzelius, Församlinghuset, Liljeholmen. Tel. Liljeh. 178. Kassör fru M. Persson, Hornsgatan 158 A, 2 tr. Tel. 418585.

ENSKEDE: 1:sta måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus, Källvägen. Ordf. fru Stina Wehlou, Ångsvägen 17, Enskede. Tel. 2108.

VÄRTAN: 4:de torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets hus. Ordf. fru Vera Jäfvert, Dianavägen 33, 1 tr. Tel. Värtan 389.

HEMBITRÄDESFÖRENINGEN: 1:sta torsdagen (utom juni, juli och augusti). Lokal: Studiehernet, Bryggaregatan 12 b.

STOCKHOLMS LÄN:

KVINNODISTRIKTET: Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten. Tel. Bromsten 146.

BOLLSTANÄS: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Klubblokalen. Ordf. fru Tekla Åkerberg, Bollstanäs. Tel. 97.

BROMSTEN: Första tisdagen kl. 7.30 e. m. i Municipalhuset. Ordf. Gerda Bergstrand, Bromsten. Tel. Bromsten 146.

DANDERYD: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Slottsv. 14. Ordf. fru Signe Pettersson, Klingsta-Danderyd. Kassör fru Ruth Lundqvist, Slottsvägen 22, Klingsta-Danderyd.

DJURSHOLM: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Föreningshuset. Ordf. fru Lisa Bohné, Birgittavägen 6, Djursholm II.

DUVBO: 2:dra torsdagen kl. 7.30 e. m. Konsumtionsföreningens lokal. Ordf. fru Ester Karlström, Solvallavägen 5, Duvbo. Tel. Duvbo 58.

HUDDINGE: 1:sta tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: församlingssalen. Ordf. fru Anna Pettersson, Bergtomta, Huddinge. Tel. 300.

HÄSSELBY: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus B-sal. Ordf. fru Hedvig Stolt, Ringvägen 21. Tel. 140. Kassör fru Maria Erikson, Bondevägen 37. Tel. 137.

LIDINGÖ: 3:dje måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Ordensborg, Torsvik och Biografen, Skärsåtra omväxlande. Ordf. fru Elin Berger, adr. Bergsåtra H, Lidingö 2.

NACKA: 1:sta onsdagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Margit Stenberg, Järta skola, Saltsjö-Järta. Tel. Nacka 66.

NORSBORG: 3:dje tisdagen kl. 7 e. m. Lokal: Samlingssalen och Kyrkskolan omväxlande. Ordf. fru Gerda Hagman, Fittja. Tel. Fittja 54.

NYNÄSHAMN: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68. Tel. 292.

RÅSUNDA: 1:sta torsdagen kl. 8 e. m. Ordf. Elsa Hansson, adr. Björkvägen 35. Tel. Råsunda 97. Lokal: Å vanlig plats.

SOLNA: 1:sta tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. Ordf. fru Sigrid Svård, Ulriksdal. Tel. Råstahem 48.

SPÅNGA: 1:sta torsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Augusta Forsström, Solhem, Spånga. Tel. 260.

SUNDBYBERG: 2:dra tisdagen kl. 8 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus D-sal. Ordf. fru Elsa Karlsson, Starrbäcksgatan 2. Tel. 1456.

SUNNERSTA: 1:sta måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Sunnersta skola. Ordf. fru Helga Karlsson, Uppsala. Tel. 729.

SÖDERTÄLJE: 3:dje måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 237.

TUREBERG: 2:dra måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Turebergs biograflokal. Ordf. fru Anna Ahlzén, Tureberg. Tel. 327.

VAXHOLM: 2:dra onsdagen kl. 7 e. m. Lokal: Goodtemplar-lokalen. Ordf. fru Astrid Abrahamsson, Vaxholm. Tel. 276.

VÄSBY: 2:dra tisdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Hulda Pettersson, Box 39, Uppl. Väsby. Tel. 217.

ESKILSTUNA: 1:sta onsdagen kl. 7 e. m. Lokal: Folkets Hus lilla sal.

GÖTEBORG:

SOC.-DEM. KVINNOKLUBB: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: ABF:s studiehjem, Pusterviksgatan 15.

BURÄS—GETEBERGSÄNG: 3:dje tisdagen. Lokal: Såpebruksgatan 5, intill Framnässkolan.

LUNDBY: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. i Samarbetets lokal, Brämregården.

MAJORNA: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Bangatan 24. Ordf. fru Anna Sjöström-Bengtsson, Carnegiegatan 17.

ÖSTRA: 3:dje tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Riddaregatan 4.

MALMÖ:

SOC.-DEM. KVINNOKLUBB: 1:sta torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus, sal 7. Ordf. och korresp. sekr. fru Mathilda Mårtensson, Jörgen Ankersgatan 3, tel. 14032, Malmö. Tel. 404986.

ÖSTRA: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. å Stjärnans sällskapslokaler: Porslinsgatan 1. Ordf. o. korresp. sekr. fru Mathilda Pettersson, Norregatan 5. Tel. 15779.

MJÖLBY: 3:dje måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby.

NORRKÖPING: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus C-sal. Ordf. Elsa Johansson, Komministervägen 14. Tel. Ö. Eneby 88.

NYKÖPING: 3:dje tisdagen kl. 7 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. Jenny Johannesson, Strandbergsvägen 10. Tel. 588. Kommissionär för Morgonbris fru Gertrud Andersson.

SÅNGKÖRER

STOCKHOLMS ALLMÄNNA KVINNOKLUBBS SÅNGKÖRS repetitioner hållas varje måndag kl. 7.30 e. m. å A.B.F:s studiehjem, Vasagatan 38, 3 tr.

För beställningar: Fru Gurly Nordström. Tel. 500453.

Damer.

Till lunchkaffet på arbetsplatsen och vid samkväm i hemmet blir det alltid festligt med

Favorit

tårta o. sockerkaka.

Fråga efter FAVORIT i alla mjölkbutiker. Hemsändes vid order tel. 50 33 03 & 31 20 13.

Torstings Bageri

Baltzar von Platensg. 2, Stockholm

● En modern kvinna begär få en modern hygienisk binda. Hon behöver därför blott begära »Radix», så erhålles marknadens förnämsta binda. Säljes på alla apotek, sjukvårds- och kemikalieaffärer i kartonger om 12 st. till Kr. 1:50 per kartong.

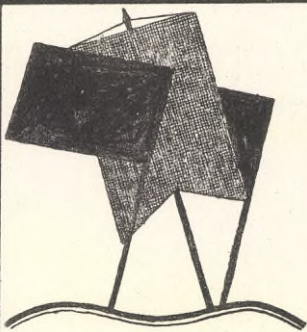
Radix

12 st.

Kr. 1:50

Alla socialt verksamma och i samhällsfrågor intresserade sprid broschyren MODERSKAPSFÖRSÄKRING av Olivia Nordgren. Pris 25 öre.

Rekvireras från Morgonbris exp.

Kvinnornas Kooperativa ateljé

utför fanor och standar

Begär skisser och kostnadsförslag

Drottningg. 88A inpå gården. Tel. 105500

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING HOLLÄNDAREGATAN 7

Säljer till lägsta pris: Kontors- och städrockar, Kjolar, Jumpers, Pyjamas, Natllinnen, Underkläder, Strumpor.

Marholmens Semesterhem FÖR MÄN

Avgiften är kr. 3:- pr dag. För hustru kr. 2:50 och för barn i åldern 7—15 år kr. 2:- och för mindre barn kr. 1:25. Resan fram och åter betalas av gästen.

Anmälan om önskad plats bör ske till Bergska Donationen, Landssekreterariatet, genom personligt besök Barnhusgatan 16, n. b., onsdagar $1/2$ 6— $1/2$ 7 em.

Marholmens Semesterhem FÖR KVINNOR

Avgiften är kr. 2:50 pr dag. Resan fram och åter betalas av gästen.

Anmälan om önskad plats bör ske till Bergska Donationen, Landssekreterariatet, genom personligt besök Barnhusgatan 16, n. b., onsdagar $1/2$ 6— $1/2$ 7 e. m.

Marholmens Vilo hem

avsett för lantvistelse åt mindre bemedlade arbetarehustrur och arbeterskor. Resan fram och åter betalas av gästen, andra avgifter förekomma ej.

Anmälningar skola snarast insändas skriftligt till Bergska Donationen, Landssekreterariatet, Stockholm. I ansökningen skall lämnas uppgift om den sökandes fullständiga namn, ålder, mannens eller eget yrke och medlemskap i fackförening samt tydlig adress jämte uppgift om den tid vistelsen önskas.

Stockholm i maj 1934.

För Bergska Donationen:

STYRELSEN.

Brunnsviks folkhögskolas 29:de vinterkurs

börjar i mitten av oktober och pågår med undantag för julferier till 30 april 1935. Skolan är uppdelad i en första och en andra årskurs, båda avsedda för såväl manlig som kvinnlig ungdom.

Ansökningar, vilka böra insändas i god tid före kursens början, skola åtföljas av åldersbetyg och avskrift av skolbetyg.

Prospekt sändes på begäran.

BRUNNSVIKS FOLKHÖGSKOLA, adress Sörvik.

Den tål
åtskilligt!

Cykelslangen

Trelleborg Special har, såsom bilden visar, pumpats upp till en sektion av 160 mm. Den uppblåsta delen har därvid uppnått en längd av 7 meter — ett talande bevis för slangens stora elasticitet och styrka. Trelleborg Special håller luften bättre än andra slangar och är lätt pumpad — tack vare Trelleborgs specialtillverkade röda ventiltummi.

TRELLEBORGS
T-NABB RING och SLANG

Erhållas hos velocipedhandlare.

"SKAFFA MEJ GENAST TVÅ BURKAR TILL AV DENNA UNDERBARA SALVA"

sade en beprövad översköterska till den, som låtit henne prova den uppseendeväckande hudcremen, eksem- & sårmedlet

EREMITENS ÖRT-SALVA

som, under kontroll av legitim. apotekare tillverkas av nio olika örter o. oljor, enl. anv. av en vis, orientalistisk eremit. En Röda kors-syster har under ett års tid funnit den vara enda hjälpen vid "oläkliga" sår. En svensk i Paris rekv. nyligen 20 burkar.

Not. publ. i Sthlm har bestyrkt riktigheten av nedanst. intyg:

"...ypperligt, tillförlitligt, hastigt o. effektivt läkande vid eksemartade bensår. Ett envist bensår läktes på några timmar. Sthlm d. 27/1 1934 Emil Olsson."

".. under ett år tid.. tillf. obs. dess mycket goda verkan. H. Bm."

"...synnerligen fullt o. svårsläkt eksem över hela hakan ... efter en enda påstrykning, utan förband läktes... en vecka senare fullt återställd... E. Erixon."

"...den bästa hudcrem jag någonsin provat. Finnar o. kvisslor försvinna fr. kväll till morgon. Huden blir smidig o. mjuk, som aldrig förr. Ett idealiskt skönhetsmedel... M. B-n."

"Betr. den 'obotliga' hudsjukd. Psoriasis, skriver en man, som utan resultat sökt många specialister o. sedan under $1/2$ år använt Eremitens Ört-Salva: ... påtaglig förbättring... enda salva... som visat sig effektiv mot sjukdomen."

Pr burk 2 kr. Två burkar franco. Adr. Institutet Tre Liljor I, Stockholm.

Gevaliablandning

ett utsökt kaffe i arombevarande lufttät förpackning

BRÖDERNA LAGERSTRÖM, OFFSET